

جملہ حقوق محفوظ ہیں۔

چھاپ غلام محمد نور محمد

۷۸۶

شاہِ مردان شیرِ یزدان قوّتِ پروردگار
لا فتیٰ الّا علی لا سیف الّا ذوالفقار

کتابِ لاجواب

موسوم بہ قصّہ

لال مال پری

بزبانِ کشمیری

من تصنیفِ شاعرِ نامی گرامی پیر بہار شاہ صاحب نامی۔ بیسدوارہ شاہ آبادی

حسب فرمایش

غلام محمد نور محمد تاجرانِ کتب مہاراج بازار گنجبازار سرینگر

(اشاعت) مائسیمہ بازار۔ امیرا کدل۔ سری نگر۔ کشمیر

کاتب محمد حسن فانی اندرواری

درمطبع نعمانی دہلی

آغازِ داستان بحمد و ثنائی ایزدِ منّان جلّ ذکرہٗ

اوّل حمد اہ خدائی ذو الجلالس
بوین جاوید ازما لایزالس

یسند تعریف دِ رقرآن چھہ ظاہر
بسورۂ قل ہو اللہ پاک و طاہر

کرِن پیدا یمی در ظلمت آباد
عناصر آب و آتش خاک و ہم باد

کرُن پیدا زمین و آسمان ہم
لدُن از خاک سانوی جد سوٗ آدم

دتُن بیجان چیزن جان سراسر
کرُن عالم بلطفِ خود منوّر

زِہ عالم شوقہ بارہ سِند بناوِن
جن و انسان ہمتن اندر بساوِن

بنای ہردو عالم چھوی محمّدؐ
بنائے جدّ آدم چھوی محمّدؐ

الٰہی پاس کرہ بخشتم خطامے
برحمت علمِ باطن کرہ عطامے

شفیع انو مے مہ سردارِ دو عالم
فدا میِ سند چھُو ساروی جان مالم

شفیع انو مے سو یُس در روزِ محشر
شفاعتگر چھُہ سانوی زِ نو پیمبرؐ

شفیع انو مے سو یُس مرہم چھُہ جانن
غریبن عاجزن تہ ناتوانن

شفیع انو مے صحابہ ہنت سوٗ دلدار
وسیلہ چھُم مہ یارب زیٗ شِیے یار

خدایا شاہزادہ ہای کونین رضہ
وسیلہ آس لوٗہنت نورِ عینین

خدایا دون جہانن چھُو زہ یاوِر
تھندی پاسہ سکینس عفو کر

خدا پیرن چھُم یُس رہبرِ جان
منوّر ناوِ یُس چھُم شاہِ جیلانؓ

وسالت ہمتنزی چھُم ہر وقت یُس
ہمہ اولاد ہنت چھُم بیکسس کُس

دویم صاحب و چھان ہر ساتہ چھُم حال
امیرہ ناو چھُہ یُس باجاہ و اقبال

شوبی از پاس ادبار کرن مہ
دفع یکبار گی خواری کرن مہ
علمدار اہ سوٗ کشمیر کی پت ہنشاہ
وسیلہ چھُوس ازان پاک مولاہ
شہِ سلطان شاہ ملک کشمیر
وسیلہ امُ سوی عالموک پیر
خدایا گنج احسانس مجذرد بہ
بپاسِ اولیاء عفو خطا کر

۲

عشقی یُس...
خدایا چھوک بہ سیا عنت...
غمس اندر بہ دمِ یاور و یار
کرِس ... بہ سیا عنت خدایا
... راحت خدایا
دہم تنکلیفسی ...
سلطان العارفین
شیخ حمزہ مخدوم کشمیری ...

... بادشاہ و سلطان دور ...
نظرِ عنایت سلطان ...
... شاہ ... سلطان ...
... رحمت ... بہ ... نوی صد
... لوٗ ... ستے پھن ... سلطان ...
وادن دو ...
بادشاہ ...

چھوک ہفت پشتی میانہ پیر	ہرسانہ ہرآن دستگیر
یاورمہ چانوی چھوم کرم	یاشاہ سُلطان بوزتم
آسے بدراز چون فقیر	گومُت بہ دردو الج حقیر
کرتم نظر سُوئی برانت چھم	یاشاہ سلطان بوزتم
چھوک کاشرن ژئی پادشاہ	سوئِ غریبان کر نگاہ
یُدوے خطا چھوم بخشتم	یاشاہ سلطان بوزتم
نیتّ گیم پیرو خراب	پانے بوسپنوس لاجواب
امیّد چھُم کرِہ ہم رحم	یاشاہِ سلطان بوزتم
چھاجان تراوُن اک فقیر	برراہ پس بیھو آسہ پیر
وَنہِ یُدڈلوس وَتھہ ہاوتم	یاشاہ سُلطانِ بوزتم
آسے بدر نامی بہار	کوتاہ کرے بوانتظار
آغوہ پننُ وصلاہ دِتم	یاشاہ سلطان بوزتم

سببِ تصنیفِ کتاب میگوید

یکے روزے نشستہ شاد بودم	زفکر و ذکرِ خود آزاد بودم
بخانہ مسندے عالی نشانہ	وتھرمُت گاسہ آسوم کیا شہانہ

آغازِ داستانِ اوّل قصهٔ دلاورشاه و ملکه افزا و پیدا شدن سپّارشاه

اول حمد و ثنا شوبی خدائیں — رحیم و کارسازیں بے نیازیں
چہ ئیش یاور تمامی ناتوانن — غریبین مالدارن بے زبانن
پس از حمدِ خدا نعتِ نبیؐ بوز — وَیٔے بو قصهٔ عشقن روز دلسوز
چہ ملکاه ناموره ملکِ ہندوستانان — مثالِ خلد تازه چون گلستان
مثھا مدت سِیُن تہ آسو شاہا — منوّره پُرہنر سُوی کجکلاہا
جواناه نازنیناه مہ جبیناه — حسیناه خوبصورت پاکدیناه
تره ہفت شاہان عالم زیرِ فرمان — تمسِ فرخنده جاہس سوی حکمران
سدا روزان شاہس شصت و زرک — بدرگاہِ ہمنشین نزدیک با جاه
ستاره گردِ ماه زن شہر یاریں — شو بانی جان کیاه تس نامداریں
تہمتن پہلوانان و سپاہان — کمر بستہ شہس اک لچھ جوانان
توانائی ہنرمندی و دلیری — بھر اطراف تہنزی یادگیری
نشانِ جم شہا سُوی آسو مستر — دلاورشاه لتندی ناو مشہور
لکا حسن منز شہنشاہس محرم — برابر آسہ شت خاتونہ ہمدم

دپوس تم کیاہ وِنے چھک میانو نہ راج | پہ اطراف موجود چالو چھوم راج
چھ شاہا نا خدا پھیران راتس | قراراہ چھو کنہ کونہ پھرس نہ ساتس
دِلس شاہن بو کری چالو مانہ | چھ بیشک کم عقل آسان زنانہ
سراسر چھک وَنان باطل تہ افسانہ | نہ سخنن ہند شعوراہ نے زہ مضمون
چھ راتس باخدا ہوشیار آسان | زسوزِ غم دلس زنگارہ کاسان
دپوس افزا یہ کرہ بو چالہ مانے | زہ ید چھوک زیرک و چالاک پانے
شبس نیراہ نبر سالک نہ پردہ | اگرا آسِس دلس نش عشقہ دردہ
صبر کرہ لوز میانوی چھوی یہ تاب | چھ فیران ناخدا درشبِ نہ زاگت
شہن ہرگز نہ مانوسنہ کلام | چھ ہشیار باخدا دلوس ولا م
مع القصہ سپن اتھ پیٹھ دو چارہ | یمن دون بالہ یارن گے آوارہ
دپوس شاہن الا اے دلبرن | کرہ دِن شرط قولاہ اینچین فن
دِلوس سرپیندی نیرو باطل | پسند نیر بیشک سوی چھوکا کامل
مفصل گو یہوی شرطاہ مقرر | یمن دون غمگسارن پتہ تو شہ
کرت وعدہ بیکدیگر در آن شب | صبح پھلو سوزس اندر آیہ نقلب
سپد آداہ چندان ساعتِ ناز | شہ مغرب زمشرق دراؤنو باز
زہ عالم نورہ تمکی گے منور | علم لورچ سبز استادہ منظر

به تندی چھوک و نان مے جلد باو
ہمه تنجیم دان حاکم ته امرا
پریشان و پشیمان ہمیچو مضطر
نه چھوک واراه نه نوک پرنه باطل
ون شاه سُند چھو پرِ گرِڈه ما ملکه
نه چھوک کاڈھ مشوراه باہم ون کیاه
کردی ذاتن جلد اظہار آن ری
و چھوک شخصاه ایوان مظلوم آدار
دپوک شاہن بدروازه چھو کناشور
خبر دزِ ڈیڈوانو پادشاہس
دپان ہئی چھوس بسان در شہرِ ما
دوان فریاد چھوی شاہا ہے گو داد
ته بوزت پادشاہن دپو تجدہت
سپئن حاضر شہسن نشته ته پرڑهس تم
دپس بڈ پادشاہا عدل خدا ہا
نمی آواره پھیران کوچه بازار

چھو کیاه باطل ته پرِ سوی رازہا و
بگرِ داب بلا عادل ته وزراء
جراباه نے ون کہنه گے نگون سر
چھه گرِ دالبن اندر کم کم عاقل
ون از ملکه پرِ گرِڈه ماره پادشه
سر مخفی بلا شک زانه مولاه
چھو غمگینن سو لاگان ہانه مساز
بدر پادشه لگو و دنه زار زار
کرِ و حالات تو ہے معلوم فی الفور
بوڑھاک چھوی سُہا آمت بکیس
چھو خانه میا تو ہمسایه شہنشاه
لو جہ الله مہ بوزم داد و فریاد
کرلون حاضر یہ جلدی منه ہن بت
یه کیاه ظلم و ستم و نتم کردی کم
درین شب ور فقیراں آمن واراه
پتو لاکن کر و ک مے لوٹ یکبار

کرداٹھ چاره جوئی کنهه مہر غم
رضیه چاره ذاتن لکھنوی زرِ مال
مہر غم ون زره گواه مال از حضوری مداراه
موتی چھوک تی زره بیلی لعل واراه
مع القصه کرن بستن عطا در و سخاوت
بکرن سوی شادان جودت گو بازباست
ہیتن رخصت شہس گو بازباست

دپس شاہن سر غم خزانه خاص
کرم از دل خوشی سے شادی
مہربانی کرے ون وات وادی
ذر علم گو کاظم سخصاه خرچ دار
سرکاری سوی پادشاہ ہاکم کرم
سر آئی سوی کوت وراه گونه پلڑ
کرت مال ساروی اوم بنوم

سپین آزاد لبوت جمله فرراد
دلوک بس ہیت خیں بیں لعود ماجراد
سوی لعوت شہنشاه لعوت یاوم
کہ ون طلبس ہندی لعل فناہ عالم
سمعون تستن دین بیہ بیتس یاد
ویرن ہستن ور لعوت تنیه کھاد و
مہا توئی ور خوش بیانه
پہ پھٹن سرائی جوش ریته
نھبا بستره کنیاه دنبان عشقو مکمل خاے
چہره وی افغنه تنه سر نھتن ور دی سکی واراه
جب کتیاه پنیاه میر والو ور ایستن زرفنه
ورن شب ترو رور عیان
پوزن دلوجه بیتن ملا
ون میا لعو وراه پشاه
بالکل با خار شم وراه بیتن

[illegible]

دپن دایہ اکس وُ نھتہ کاغذ ناز — زہ ان جلدی لکھو شاہس لوکہ راز
دلش دابہ انت دِ ردم قلمدان — لکھن شاہس بس انزان شکر بزدلن
اول حمد خدائی ذوالجلالی — دتوی ہیم تاج و تخت و پای عالی
پس از حمد خدائی حق تعالے — کرن پیدا یمی ادنی و اعلی
چھو وعدہ ہتھ ہیٹھن اسہ کر رآن منوی — سو گو اظہار خود کیاہ کردہ ذات
پزدی میانوی دنن بس در اوہ آخر — یہ باطن مے وینا وُنی در اوظاہر
چھو وعدہ یس اکس سوی نیرہ باطل — ژٹن سر تہ بس خطاب عاقل
غرض سر چانو ہمیشہ شادر ورلن — نگر سرگ بہامے شاہ سورن
لکھن گلس عوض قیمت روانہ — کرلوم جلدی نتہ لو وانتہ پانہ
دتن لیکھت سو نامہ قاصدس کن — دپن تس قاصدن چھی ہی پیش شہ نو
دم اندر دم سو قاصد تیز رفتار — بدست نامہ ڈٹ ژاوی بدربار
دتن در دست شاہ ہند باشان — موژر تم تہ پرن باجملہ ارکان
پرن ہاوت تمامی نامہ خوب — وچھن بر خود تموک مضمون منسوب
تہ ڈلیشت گوس در دل ہی خیالاہ — چھو آفرا یہ لکھمن کیاہ سوالاہ
صفت تس بادشاہس آس ساری — اما جاہل سو کرمت ذات باری
یہ آفرا ہیوہ فادلسی دپن کیاہ — چھ بیشک نزد غا باز و جفا خواہ

۷

[illegible]

بہ لوزت تہھو چھلن ازآبِ رحمت
پرت نفلاہ کری تمہ عجز وزاری
بزاری حالِ خود اظہار کریہ ادن
دپن تمہ یا الٰہی کیاہ کرہ دم مے
نوے درغم پییہ مے گوم مشکل
خدایا چھوک بلا شک بندہ پرور
سٹھاہ بلہ تم کرن عجز و نیازی
تھوی ذاتن دعا اس لس اجابت
پرت نفلاہ تمی نوئے جلادن
بفوراً تھو جلاداہ اک ازان ہفت
تلن یا مرت اَتھ بر گشتن باہ
ژھیت تی تھنو بجلادِ دگر شوو
گئی والپس دو بازوئس زطاقت
نرے تہنزرے بہ تشتش کنڈ نہ زان
دپوک افزایہ ای ماہرو بہ پرنان
کرت کیاہ یوت اَسہ جادو کروی کیاہ

دوگانہ تم پران نفلاہ زہ رکعت
بسوئی حق تعالےٰ ذاتِ باری
زدل از آہ و نالہ نالہ ترادن
بظاہر نفسِ شیطاناہ فرو مے
بمستی زن سہی زالہ لحبس گگل
زہ رچھنتم ساپسی تل چھس لو مضطر
خداین جلد کرینس چارہ سازی
کرن تس چھن خلیل اللہ رفاقت
کرو جلدی سٹھاہ بر گشتن من
رٹن شمشیر بران تیز بر کف
نرے پت کن گیس رود سنہ بارا
وتھن تھد گو تلن تم دست از زور
نتھے یا ٹھن ہتوس پت آیہ تم ست
نہ رود کی تاب نے طاقت نہ یارئے
نرے سانے اتوک در شکل خود باز
کلہ چانوی رٹن دوآسو امر پادشاہ

8

وچھی جلاد یامت پادشاہن
دلس اندر کرن فکرہ بہ پنہان
چھریم عاقل کرن مے لعنتانہ
دتن دورے جلادن حکم آنجا
تہ بوزت گیہ سٹھا جلاد خوشتر
بہ دریا با خوشی ترادت رعنت آی

ایوان والپس تمی بیداد خواہن
ہین دانا زنن باؤن نہ سرجان
گواہ سوی مردیس ہاری نہ تانہ
گرہ شیہ جلدی دیلو دارت بہ دریا
تموہ نیوہ کارہ خود والپس جلد نہ
ہنوک رخصت شہہن گرہ کن زلان درای

در بیان تقیہ حالات افزاء و تولّد شدن سیّار شاہ و رباغ

ولاان ساقیا دُن جامِ فرحت
سُوجاما چت بوبلہ مسُتر سینے
بہ افزا یلہ سوحالِ بدہ سٹھاہ گو
دپن تمہ باآلہی کیا ہنت آم
زہ چہوک کسن بیکسن ہند بندہ پر در
نہ چہوم کانھ یار و یاور زی چہم بس
کران فریاد و زاری چھی زلانی
دوان سئے آہ و نالہ دریا بیکبار

کرم مے سیر از جامِ ہدایت
ادہ لہہر سیّار مہجور سینے
دلش غمگین شد نام تمنتن بیہ
کرم کیاہ مندن از غم مہ گوشام
بو در الپسن بیکسا غمگین و مضطر
ہین احوالِ بد وتم دنے کس
پریشانی اندر ہن ہن گلانی
گہے میدا نوی منزہ گاہ بکوہسار

٩

اکس جایه وچهن در باغ پُره نور
وچهن خالی زانسان آسو منظر
جرت لعل وجواهر دُرّ شهوار
بصحن آن مکان افزایه یامت
سو چشمه آسو زان از آب کوثر
وچهت افزایه چشمه خوش سین دُول
بجلدی ته تهوچهلن از آب رحمت
کرت حمداه وَنُ نمته یا الٰهی
سِتم پینی دلس اندر کرن یاد
ودائی ته ریوانی ناله دیوان
کرُم باری زُلم خواری خدایا
خدا بیشک چهو باور اتیرن هند
بیک لحظه تمی خودتس سبب کرُ
تمس مظلومه شامس خوان واتوی
سه نعمت پام کهیه افزایه بیباک
پرُان حمداه بسوئی پاک یزدان

مکاناه ژه سنگین از حق سو منظور
فقط نام خدانت جایه اندر
تمی افزایه تراوُن تیز رفتار
دپان واژی وچهن ناگاه ته تامت
اندان سنگین تراز سنگ مرمر
دپن ذاتن کرُم مے حل مشکل
پرن حمداه خدالین کرُن فرحت
گهے بخشن گدائی گه ژه شاهی
اَتی پهوس یاد پننوی اُدو بیدا
وَنُن هتوئے خدالین چهک شفرحمان
تهوم منظور مے زاری خدایا
غریبن عاجزن ته بے سران هند
بمبس از آه و ناله دُد متوی فر
زجنّت هت بسر غلمان واتوی
دو باره فاقه ژه گیه چیت و چالاک
خدایا چهوی ژه معلوم راز پنهان

بلاشک کرہ ہر سو سیرِ دُنیا
مفصّل پاٹھ افزاء ملکۂ ہند
سپد آدا مِش کنہہ سال زنیحال

شو بس سیپار شاہ بس ناو باجاہ
رچھان تس نازنینس شاد و خورسند
بفرحت باغسی اندر چھہ فی الحال

در بیانِ روانہ شدن پادشاہ بابتِ شکارہ باز آمدن و مخاطب شدن وزیر را برائے بسیر

بیا اے ساقیا جامے پُرا زمے
بجلدی دم بیا پے پیالہ دارا
دنان راوی روایت شاہ دلادر
زجنگل آو سوی کرتھن شکارا
وزیرا آسو اکھ تس زٹھ وزیرن
ونانی ناو اُتس وزیرِ شہ زور
لکھان راوی ہمِتس تتہ مقبرہ جد
تھندس مقبرس پیٹھ گو دو دیدہ
وچھان آسو شاہ دلادر تس دورے یہ
وزیرن آسو سوی شہ زور افسر

مہ نتہ سیتن بلاشک گتھرن نے
ونن چھوم بارِ دیگر قصہ شاہ
شکارس دراستوی ہنت آسو افسر
بنزدیک شہر واتو ی دو بارہ
حکامن ساری اُمراء امیرن
تمی پتھکن اکس طرفس نین دور
بیہ بول ہوچ آسو بس جدّ امجد
پرُن فاتحہ ہمن از اشکِ دیدہ
وزیرن پرُٹھن ام کیاہ کریہ زدرشے
بدل تس ژوئی کرن زانو کھو چھیو بہتر

11

نه ڇو منه ڪنهنه ورد نياز اولاد
قسم ڇوي ذاته سند مشڪل ڪرم حل
ننه ڏڪر ڏور دنيا ڪياه ڪروم ڪي
سپين تيار ڏلن لبس ڏم نه اولاد
وڇو ڪياه گو خيال پادشاهي
هميشه پاد شاه درامت چهه ياڏان
دلپس شهزورني اي شاه عالم
ڙه ادل حرم خود لوسه آس افزا
خدا واقف ڇهه ناپوشيده ازل
دلن اندر خدا زياده ڇهو آسان
خبر ڇهاتمنده تمه زار ودنه
دلوڪنه ٿر خداين نطفه شاه
ڪرے ڏلن چاره ڪياه اي دادگستر
دلپس شاهن لوزانبنه دليله
وگرنه مے ڏهم آنت ڙه اولاد
دمے هرته نمے سارڏي رذال

پرم فاتحه مه ڪس ٿها ڏم ٿو ياد
ڏنم اولاد ڪونه آنت گيم ڪل
باين شاهي يه ڪر سزاه سرم ڪمے
ڪرت ظاهر ڪنے ٿهو دل ڪرهم شاد
ڙهان ڪنهه پاٽ پني خيرخواهي
ڪرن ڪرهتي نه پنيدي ل ڇو ٻاران
دلستامت پيو ٻنه زاه پهوي غم
ڙلوٽ ڪله نمنش تراوت بدريا
نفرآن پانه ونموت بے نيازان
سه مارن تيغه سيت آسينه شايان
بمن باقي زانن لطفه لڳونه
سو چالوي نطفه يا آسوي بافزا
بجز اولاد ماتم عيش اڪثر
نه دم اولاد آنت ڏن مه حيله
ڪرت حواله ڏن بوسوي جلاد
بغم تراوت ڪرت مسڪين وپامال

ولن ڏني ٻم پاڻ چال شهس نش غرڪي ڪرڏي ڪني
پيو غم بادشاه آنهم مرغم پيو ٻڙ پيولي
بم چاڙ ڏنم زياده پيو غم چاوي غم تم ڏهم
ٻم لو چاره چاوي غم اندر ولرن ڪي
ٻم چاوي غم گريو لوجهه رواڻم
اولاده سنڌ آنت نشام

ٿيو پاڙ جلدي بيت نوح گريه
ڏين رخصت ڏيري ڏاڍو ياجاه
شهس نش رادو پيو ٻمن ڏکي غم
ڏين غم ياڪي چاره
پيو ڏي غم هت دلس اندر لڳائي
پريشاني دلس آسوي پٽ
غمس اندر لڳو ت ايره
پيڪاني اسنه اسنه سوي خانه

ويان تس آس نازه غازه ڪي
نشيه رو وشتهي شر منده ازن جو
وپان تس نه ڪه ڪمده اسعدي ساري
ڙلالن نه سيه وشت دل او چاري
تمي وڇهه اوده العوان پايه شهزور
بله جدي نه ترولن جل انن ودر
ڪمند بيو پيو ڪهه مسند شبانه

ڏنپه ٻه آسوي گلسه مبارڪ پايه ٻرڪه العوان ڪنارو
مبارڪ سر روڍ شهر بيشته اسعد شعله ولوان انو
ٿم ٻه اند ڇهو منشان اردڻي بڪا ٻمه نسر عمگين
ٿيڪ ازل ڪهه ٻه زاردي ڪهه پيو ٻڏ ڪهه تنڪهين عمل انڏهم
ٻيڪ ٿيڪ غم ترهن ڪهه ٻدو ڏر سه ٻانه ٻه ان اي ٻه انجم
دمنه ٻياڻ زيرين پن اي ٻمه مني ٻه

چھواز شاہِ دلاوارس خیالاہ
بوٗڈِتھ اولاد وٗنِ تس گژھو یہ آسُن
مہ دِ پوٚنہم دِم مہ اولاداہ اَنِتھ زوٗد
وگرنہ مے دِہم اولاد آنِتھ
ہتھا جہلاہ کرُن بوٗ گوس مضطر
کرِتھ دل دُر یہ وۅنوس بادشاہس
یہوی غم چھوم مہ اَی ہاتری پیکر
دِلس گلہ ویہ میانے بابہ جانے
زٕ گژھہ شاہس نشہ تس وٗن یہ احوال
برابر شِن رتن تہ شن وۅہِن نام
یہ یلہ سوی بوزہ خرچہ پسوزہ بجد
خوشی حاصل ہیہ شہزورہ ستی تام
وٗن شاہس کیہ ای شاہِ دلاور
برابر شَن رتن تہ شَن وۅہِن نام
دِتوی شاہن حکم حقّا منی کنو
تہ بوزِتھ وۅتھو خزانچہ از خزانہ

پموٗت کُن تھاد باقے مہ مشالاہ
وۅتھِتھ اولاداز دل شرچھو کاسُن
اَدہ تھاوِتھ بجاہ باحشمت وۅ جود
گرِس جاپس بوٗ کرہِ نیلام زانِتھ
جواباہ کنہہ تگو منہ ماہ پیکر
کرَے بوٗ چارِ چانوی یدچھو ماتم
توَے چھوس تہ پریشان زار و ابتر
کرَے چارِ زٕ روزم شادمانے
ہتہا دم خرچ مے بہرِ سفر حلال
اَنے اولادہ سُندوٗ نہ جایہ پیغام
دِئی بہرِ سفر لعل زرِ جد
صبح چلوٗ گو سو نزدِ شاہ باکام
مہ دم خرچ سفر لعل و گہر زر
اَنے اولادہ سُند گونہ جایہ پیغام
یمس شہزورہ سی نزہ ژہ خرچ دِلو
دِتِک تس لعل و گوہر بیکرانہ

۱۴

لدت دون فیلنی گوهر عماری
دیم دپزس شہ شاہا باکرو فر
بحشمت اہل کاران شہنشاہ
نہ بوزت دھہ وزیر تازہ رو جل
بجان چھم مہ منت تا قیامت
ونت گوڈ روانہ پیش شہ زود
مبارک چھوی مبارک صد مبارک
وچھوم شاہا مہ چانوی برج اختر
فلانی باغنی اندر چھو مسرور
تیاری کرزہ دل ول تل عماری
دہ شاہ ہند ہم لائینگے جلدی
نہ بوزت پادشاہن حاکمن کن
خبر چھیسنہ یہ کنہہ افزاسہ ماچھم
انک خالی کرت خزانہ زر
کرو ک خوش تہ خوشی حاصل تمس گے
پس از انعام دپسنری تیاری

تلیو سیتن بحشم تاجداری
بہراہ تلزہ پالنس جملہ افسر
زہ ازان پالنسی سیتن بہراہ
دپن گگرو یہ کرد تھم مشکلاہ حل
زہ ماوت ازمہ ای گگرو ی زوت
ونن تس ای شہ باحشمت وجود
دعائے بدزہ گژھنے رو مبارک
مہ انور سو چانوی سوز جگر
سو چانو اولاد گژھنس چشم بد دور
کرولس نازنینس سرنثاری
زہ نور دیدہ ہم لائینگے جلدی
ونن شہزورسی انعام گژھ دنو
یمس ژھ سیت بنزاوم مہ یاتم
دتک شہزورسی انعام گوہر
مسرت لبہ تمی غم تس وہنت پے
لزہ کھ دون فیلنی گوہر عماری

کرن ول لبتہ ہنز مبارک
مبارک چھوی مبارک صد مبارک
پس ازتہ دراہ ہمہ شہسوارہ
دوان ڈالہ نیوان دل بو شہزادہ
پکانی آمن رو باہمہ ژنہ پنچ سالاد
شہنشہ ہمہ ونزی بیت سر داد
بفرحت سس نیران نیر پرواز
مفصل تاج جاہ نسود پیش ولا فخر
بعد سبزی پیش نیچ ور
دامی سر سر بزرگ زور
نقارہ شاہ نامہ کاسکارہ
نمیس منڈ و شترانہ شور نقار
دھھوی یلہ ستور ستاریار
دیان از خواب گکرتہ آواز

بمجلس پادشاہ گرتہ تراہو ژنہ شاد
سو ونشت نامہ گژھ دراہ آزاد
پتھ بولان تھ اندرمی تیم زنان
بیا جلدی ہمراہ نانان بالخ
جلد سوزن یہ نامہ سوی دپہ
تیاری ہلہ کرتھ نامہ بیا کاو
نقارہ بہنتہ گامی فوج وجمیں
انک افسرتہ فوج ساریکہ بنن

دِنن افتاب بوچی گرتہ پہ منزمن از
بوزت دراہ جلد تہ وننہ جلد زفنا
دچھین باغاہ سبز لالن گلزرو وغبارہ نہ نہار
دنن اسی اندرا پرتی بنہ منزن اشارن
دیا بہ سی پاچش نب بہ ای باہ
بہن ناحلہ ویلان پھیس نب اوارہ
دوکارہ سوی سایمن کسن نیں وارن بارہ
حلاوان کتن ووین پرزون بارہ

مگر یس پانہ حافظ آسہ مولیٰ — یمس جلّاد تے دشمن کرن کیاہ

سراسر باوِلس آغاز و انجام — کرن محرم زادّل تا بہ انتمام

وَنِن لس پال سنزی خیر سازی — ودانی چھس کوناں سُئ بے نیازی

زِنتھے پاھٹن دِنے لوٗزی سیارہ — یم آسی ناخدا گیمت آوارہ

دلوس سیّارہ نی موجی کرو کیاہ — ژلہ لس نیرہ لس کونہ کُن ژھاچھاہ

نہ بوزت درایہ افزاءِ صحنس اندر — چھلن بھُو کھارہ نے از آبِ کوثر

وضو کرہ تھی پرن نفلاہ بزاری — خدالیس چھی منگان از کرتہ یاری

خدایاست ہہ چانی بس دلس چھم — ز آفاتِ زمانہ ژئی مہ رچھتم

خدایا دم مہ وُنکن فرحتوک جام — گرہ ھوم مہ بختکوی گر سپدِ ون از رام

خدا ین عاجزی منظور کرنس — حفاظت حافظن کیہٗ پور کرنس

ز جنّت حورہ تہ غلمان آئے — نشہ سیّار شاہس کمہ مائے

ولوک تس مایہ سیتی گلعذارو — نگارو بالہ یار و دلفگارو

بہ چھوی جامنہ زہ پانس لاگ نالی — بہ چھوی خنجر بہ تُل دردست حالی

دلوک افزا یہ پیالاہ رتو زکوثر — اھس منز ژٹھہ دِلو ھس نیر بے ڈر

بدر وازہ گرھو یا غنس دِ خوشتر — بخاموشی بہو یکجائے بردر

اگر دروازسی کھولنوک صدا گو — تمنّا باغکوی کینسہ اکس ہو

۱۵

تکرار اخزایہ یامت پادشہ ڈیوڈھ
تنہی پرزہ ناؤ دل آنشاہ دلادر
ڈین سیارشاہس مول چانوی
ڈیس سیارنی کرہ چانو ماٹے
مہ ترادم بلیہ مارن کر. لو ترادن
دمس گردن ہمس لبج بدلہ چانوی
کران ہت لازہ چھوی سوی مہ شالہ
نہ لوزت آڈ سوی وزیر شہ زور
کھورن تھف کرتھ کرنس زارہ پارہ
مسہ کر شور ہرگز شیرزورہ
ستم تل چانہ ماجے آسو تقدیر
اثر سیارسی بر دل ہنا گو
دتن شہروسی باحشمت و فر
دوان گے دو شیوی پیش شہنشاہ
وچھی یامت شہن آن مہ جبینہ
سٹھ دلشاد گوڈ لیشت سو بلبل

ڈین سیار شاہس اتھ مکر زبوٹھ
لتھے سیارسی وزو نے صبر کر
یہوی گو نہ یہوی بدخواہ چھوماہ وی
مہ کوہ چھ دم بابہ دنیم کوہ بوزانے
زندے منز مرگ زارس لو یہ ساون
مشم کرے ستم زاہ چانو پرانوی
نوان پادر سہارن ڈالہ ژمالہ
ان سیارشاہس نش چلید دور
مہ نیوتھم صبر و آرام و قرارہ
بخش سہ پادشاہس چھوینہ کنہہ زہ
بنیا تقدیر سی ژن کیاہ چھو تدبیر
سو صبرک آب تس نارس ولی یو
ونہہ ہاوم کوہ مہ چھم ہیبت دلاو
سیارس چھوی وزیرہ بدخواہ ہمراہ
بہ الفت نالہ متو کرنس لبینہ
تیھ پاٹھن گژھان بلبل وچھت گل

برابر تا بماہ سُوی شادیانہ	کروک در شہر کیاہ جشنِ شہانہ
یتھے پاٹھن چھو گردشِ روزگار	پھہ مارس پوہ بنان پوہ نوبہار
سپن شاداب ساری خاص کیو عام	شہس اولاد آسُن آو انجام

در بیانِ ارسال کردن سیّار شاہ بملتان شہر بابت خواندنِ تعلیم و بازآمدن

بیا اے ساقیا خوانِ ملوّن	چھو عشقُن داوُہت عاشق للہ وَن
پسند آداشہ رُت در فرحت و شاد	شہنشاہس فکر از ہر غم آزاد
دُوہہ اکہ تس خیالا و ہتو یہ در دل	وُن با افسرانِ دِن گوپہ مشکل
دلو دِن کانہہ چھو نہ عالم بابِ دیدار	روانہ تس لنشن کرہ ہون یہ سیّار
ولیکن گژھ سو آسُن عالما جان	چوداہن علمی ہنریس کرِس زان
دِمے بیشک تمس لو تاج بر سر	تھون دُون شہرنی افسر مقرر
دریہ وافسرو سارے پو امیر و	دلوک سو جاہ دلس اندر مشیر و
کرک فکراہ دلو کٹی پادشاہس	تمِس ہندوستانکس کچکلاہس
کہ ای شاہا ہر غم تہ فکر ژی	دفع کر غم تہ بر دل ان شکر ژی
چھو ملتانس اندر اک مولویاہ	چوداہن علمی تس کانہ ہمتا

سپین دونوی بهر علم و عمل نور
شہ شمشاد کو دلشاد دو مسرور
لکھن دوہہ الحظاہ تسن یادوتن بس
خدا در جھے ہمیشہ عز و جاہ سس
پس از حمد خدا لکھن نقطس منز
مبارک اسے ہا کر قرنقطی سنز
پیٹھ در علم دنیا شاہ سپّار
مبارک صد مبارک بور سپّار

دو ستی گو سرا کی درواتنہ زن اس
دو شکوی ور نتہ اقتابہ زن اس
ٹران تعلیم آسی صبح تہ شام
چوداه ویری سپین آدوا بام
نگارس بالہ یارس ...
ٹران سی سبتن سپتا ... سپارس
ستہ شمشاد کی بتی کر تمسوی ناو
وٹان ساری عمی دلکش تبصیرہ حا

پڑه ناوُن چوداه وِے علم پائے
نمن لو تورِ پالس سیت لیکن
دُپس شاہن گژھی خوش ننیرہ پانز
بروزِ پنجمین سوی شاہ شمشاد
نٲلن ہمراہ پالس سیت سپّار
بوقتِ شام تم در شہر ملتان
کردِک آرام کہنہ دوہ یلہ آدلگے
کری شمشاد شاہن چارہ جوئی
مکاناہ تھنیِہ بابت تو بناوُن
دَنان تت ہنز ہمتس تعلیم آسوی
کرُن آموختہ در علم سپّار
دوئیم شمشاد شاہس دخترہ آس
قدس شمشاد زیبا سرو آزاد
کرے کیاہ وصفِ ٲکس شکل و شمایل
رخس تابان کیاہ چون ماہِ نو تس
وچھت نازک بدن ہمتند سو تصویر

مہر عنم شاہِ عالی مہربانے
تتی پڑه ناوہ نئے تیہ چھس لو سکن
مگر تعلیم و نتم جانِ جانس
بعزمِ شہرِ ملتان دراو دلشاد
ہتوک رخصت شہس گیہ جلد تیار
سپین وارد تمے دونوی بصد شان
تھکاوٹ یلہ ژچک اندر خوشی لے
کرن حاصل پنن تس سرخروئی
نشستگہ شاہِ سپّارس سجاوُن
کران از بہر علم تفہیم آسوی
سپن عالم ستھاہ آموختہ کار
وٲنے کیاہ کرِتھ سہ زن رژا ختراہ آمس
وچھت ہمتند قدر عنا گژھان شاد
گژھان تس کن وچھت دل آسو بایل
زچشمِ ناز عاشق را نگاہ بس
یوان عشاقنی الماسکوی تیر

کرِ و رون لوکہ ہیرو انہ یا تکلی بانہ
... لولاہ سپّارس با ہیما بار
بیو ولوی نامہ فا صدکہ و وان نام
لکھن سوی نامہ فا سوی شہہ نام
ملک ہند و اہلی سوی شہنشاہ نو
شہنشاہ و سپہ دلشاد و مسرور
وچھت کو پادشاہ بیر سواری
وتن سچ و تن بیو جلدی عماری

[illegible]

انک ہتیس اکس پیرت عماری
روانہ شہر ملتان گے بحشمت
ایوان ہر سو دیوان شاہس مبارک
سیٹھ دلشاد سیپن شاہ دلادر
کردک تا ہفتہ سوی بس شادیانہ
برک لولاہ زلعد شادیانہ
خداوندا کردم نظر عنایت

کرک لتس نازنینس جان نثاری
الوکھ سیّار شاہ خورشید طلعت
مبارک صد مبارک صد مبارک
مناون شادیانہ شہرس اندر
غریبن باگرک از حد خزانہ
پرک حمداہ لبسوی آن یگانہ
بخشتم از نکوکاران ہدایت

در بیان بنفتن سیّار شاہ برائی شکار و عاشق شد بر لال مال

ونان ادی اداگو پوراک سال
دوہہ اکہ وتھو خیالاہ شہ سیارس
روانہ گوبہ پیش قبلہ گاہ جل
دتم فرصت بجنگل بوشکاراہ
دلیس والیس شہن گرہ کنہہ مر غم
بجنگل دورہ کریا ساز و سامان
دتن لتس فوج و لشکر سینت لبیاک

چھہ در عیش و طرب سیاری بخوشحال
نظارین در امن نہ بوزاہ شکارس
ون یا قبلہ گاہ تم از گیم گل
کرت یمہ ہا سرت نگوی نظاراہ
نہ کرہ سیر و سیاحت باچم و خم
نظاراہ کر شکاراہ چھوی زشہ اریان
سپہ سالار ساری کم زرہ دارہ

دربیان قصہ لال مال پری

19

ژُلمِ زنگارٕ دل ہے بلمنا — بہارگونہ بیہ دل چھِن گُل پھلمنا
اَمہ در جوش چل ہے دمِ انت لوش — وَنے بو قصہٕ لالِ یال تھوگوش
پٔرِستانس اندر اکھ نازنیناہ — کرے تعریف تمسندہ جُسنکی کیا
چھِپت تس مہ رخن شکل و شمایل — چھنہ ماہِ فلک ٹھہرِن مقابل
مہِ کامل سو رُخ ڈیشِن چھہ پامیت — چھہ وہمس منز گلان اندر ندامت
تبشرِیح بو ونے تمُسند سراپا — یکایک بند بند و عضو و اعضا
قدِ بالا تمسند در باغ شمشاد — گمُت سر سبز ڈیشِت سروِ آزاد
نتہ منز جُسنکس باغس صنوبر — پٔرزلوٗن تابہ وُلن از شبنم تر
تسند موٗتُودُٕ از مشک سوٗہ — زکا فوریش خطِ جدول نمودہ
وَیا اندر میانِ دو پرِ زاغ — پشمہ آسِہ ہے نیلہ کیٹھہ منز لاغ
نتہ ماٗوُلتُسند مثلِ دو ظلمات — سو خطاتن منز روان زٕن آبحیات
سو خطِ یار یا تی بیہ نازنین آس — زتاہ در آفرز خورشید چھِن آس
دو گیسوٗیش اویزان تا سرِ دوش — لطوٗنی اعشقہ پیچان زٕن ہمآغوش
خزانس حُسنکس زٕن راچھِ شہمار — وچھِن یس زٕن چھِن تس کالہ رنگ مار
جبینس پیٹھ اویزان تس زُ کاکل — چھِ شاخ کارٕ پیٹھ یا شاخِ سنبل
ڈکہ تمسند شوبان زٕن ماہِ ہفتہ — بزہ برابر زٕن نیمے نہفتہ

دِسن سینی کران بلہ خندہ باشی
وچھت گردن صراحی مست گیشر
رُو پہ ہٹسی گنڈتت سئی مخنہ ما لہ
بلورک شاخ زی ہیولس دو بازو
نرے تمسنرہ بہشتیچ ہیہ لیخہ
زہ اتھ تمسند شوبانی کیامِ دلآدیز
سو سینہ کیا و نئے زن آبگینہ
چو قبۂ نور سینس منز دولتِ ان
سو نافہ کیاہ محبتکو ہی اضافہ
دو رانش پاسدار گنجِ عصمت
پدیو پچھ کتھ لتسند حلبی شمعدان
دو پای نازنین تمسند سمن گل
برابر آسہ تنس تمِ زور عنصر
مع القصہ ستھا سوئی نازنینہ
پرستانچ شاہ بس پریہ تابع
تمامی پریہ تمسنرہ زو نزہ دایئے

لگان طوطی تہ مینا والہ شاہی
بمستی مست در میخانہ ہیشر
وچھت عاشق کران تس دل حوالہ
برابر تمِ مکلل ھسترارو
وچھن شاالن نہ روزان دل نہ ڈیجہ
بمن از خون بلبل رنگِ خونریز
وچھت دیوانہ کم کم مہ جبینہ
دو غنچہ نا شگفتہ در گلستان
کران عشاقنی بدلس شگافہ
نتہ ما حسکمران ملکِ قسمت
نتہ ما آسہ ھے الماسہ جی کان
رنگت تمِ از حنا آسس چو بلبل
تحے سیت حُسن تمسند آسو خوشتر
حسیناہ خوبصورت مہ جبینہ
دِوانی جلوہ پر راز راکع
ستہ تمنزئی ناز پرور آغہ بائے

21

بقیہ حالات دلستان

دپن یارب چھن کر یارہ سندر روے
اما چھا باوفا کنہ چھوی جفا کار
صبر رودسنہ چھانہ نالہ تہ آہ
منگن ذالتس خدایا لوزتم زار
خدایا جلد پھرلس میان بالہ
ہمس رستو کریم اکہ ساتہ آرام
نہ رودس صبر نے رودس قرارا

خبر چھمنہ سوکت جائے چھو شتخوی
یمنیا یورکن کرلس گرفتار
ژھٹن ہتو نے کرن کرنہنہ پرواہ
سوہیانوی ماٹھوبیہ نا یودلدار
گرچھے نتہ لس سوا ما یہ نہ ضائے
سونے وام گرچھے از جان ناکام
دپن ہتو نے پن تمہ حال زارا

غزل از زبانِ لال مال پری در فراق سیبار شاہ

دلبرہ ہمتو وندہ لو جلنے
جل یتہ لاگو تازہ یارانے
تنجیمس اندر وچھہ افسانے
دل گوم دیوانہ شل ویرانے
تقدیرہ ید چھوم ماہ تابانے
تفسیرہ پرہ پر سورم ترانے
نازک بدلس گوم بریانے

مہربانے ہاوم روے
مہربانے ہاوم روے
ڈیشہتی سپلنس مست ازے
مہربانے ہاوم روے
تدبیر کرہ ناپانہ بے دے
مہربانے ہاوم روے
بلہ از تنجیم بوزم پے

مبارک چھوی مبارک آی ای لافرفر

چھ اس پر یہ پرستانچہ ننزدار
کند ہمذات باہمذات یاری
ولس لال مالہ وتھ جلدی جلانیر
لبسان کت جا بہ چہوی جانانہ یو ئے
زمشرق تا مغرب تراؤ پروز
بنوی بوزنت سہ گلبا لو پری دا
وفان یلہ واڑسے ڈنڈگ دلس منز
وچھن منز جنگلس خوشرو جوانان
سو ہمت ننزہ حسنہ نازہ نینگوی جا
اتی درشکل آدم آیہ سوئی حور
کرن سیار شاہس عرض ای یار
دلیس سیار شاہن اے نگارا
وطن میانوی چھو ہندوستان ای یار
اماو تم زہ اے ماہرو بین ناؤ
پری دپو لسن لو چھیسنہ کینسہ باو
تنوی باوُن اتی گیہ غیب درحال

منوش بنیت چھو نہ سا نو بلہ زار
بجز ہمذات ہست نا پایداری
وچھن کت جا بہ چھم دلبر مہ کر زیر
وچھن کت شہرس اندر ننزہ بانوی
بجز پیغام ہرگز ایز نہ باز
بشکل جانور لسن ژماہ نڈے درائے
کران سیار نی آس لبنکی سنز
پریشان گی وچھت سوی حسن رعنا
وچھت ماہرو بیز بے ہوش بے ملاو
سیار سن پتہ ونٹھ کنہ لاگت کنن دور
کتو کچھوک کمہ ملکوک ژی شہر یار
ونن سیار شاہ چھم گلعذارو
چھو سے ہندوستانوک ملک شہریار
پری چھکہ حور چھکہ باز پیر او
پنن پیغام چھس لو شنید تھاو
لغیبی گیہ ونن تمہ ننز لال مال

پيٺي پاڙهن کران راوي روايت
چو شير نر ڪمند هٿ ڇهوي واڳ
سٺا دور پو سوي از فوج و لشڪر
سر راه آسو اڪسي جا يہ ناگاه
سپين غائب سو هر نہ دراس نہ نيب
سو ناڪس منز وسان يامت سيان
دين هر نہ ڪهسي واپس ازين آب
دران اشا نظر کري اڪت ڪن
وڇهن يامت تمي وزه ژاو باناز
وڇهن سوي خاصه باغا تازه سبزا
تت اندر آبشار و ارغوان گل
گلن بهندي تماشا گو وڇهاني
وڇهن جاياه اڪت ڪن باعنس اندر
بنگاه اڪ تت مڪانس کيا نقشدار
تت اندر دوره ڏيوڙهن تخته زر
وڇهن تت منز بهت رن حور ه تاره

دوان سيار شاه پتس هر بسني پت
رٹہ پتس وار ڪنه ڇهو سنه ليواني
زلان هر نہ پتي پتس شاه انور
وڇهاني ژهن يہ هرن اڇهاندهها
ڪجا هر نہ سو آسوي آسو آسيب
وڇهن تہ برلب چشمه ڇهو پران
رٹن اندر ڪمند سپنے فتحياب
بغنچه اڪ چولاله زار ڏيوڙهن
بآن باغ ارم با ناز و صد ساز
بهر سو رنگ رنگ گل نار و گلزار
وڇهت سنبل پريشان آسن بلبل
زبلبل لوئي عاشق گو وڇهاني
ونے کيا تت جرت آس لعل و گوهر
منقش کيا تمک تم جار ديوار
مفرش کيا سو آسوي باکر و فر
تمن ڪن ڏيشتهي گو بے قراره

تھوم منظور تم پرور دگارن
ژہ اے جانانہ وُن ترادم ملالہ
تھوم منّت لگے پاری بو یارے
یتھے پاٹھن سہ گلبانو پری ہم
تریم فیروز بخت وزیر لال ہال
تریو پریو کرد کھرتس ژیھ مدارا
الونک جلدی پلنگاہ بالہ یارس
وُچھتی شاد گو سبّار پانے
خدایا داب چھا کنہ خواب ڈیوٹھم
یتھے پاٹھن سہ لالہ ال شاد مسرورا
کرُون دایہ حکم وُچھ لار اے جانن
بجلدی درایہ گلبانو پرستان
اُتن ساز ندران ناز ناساز
ژہ دلبر اکس کُن مست و مخمور
گمت باہم وُ صالس محو زی یار
رڈوی ساز ندر و سُوی ساز یا ناز

عطا کردم مہرئی آسو بن ژیارن
قسم واللہ زہ چھوی وُن ورسالہ
مبر غم فے کرد تھنا دل او جارے
وہان سیّار سی شاہا مبر غم
وہان سیّار سی جانانہ موزُال
تلوک از خاک کرھتی زارہ پارہ
کران مورہ چھلہ کیاہ شاہ سیارس
دُین باطن چھان چھوس گنہ عیانے
دلس وُچھ وُچھ یہ دلبر شاپ ڈیوٹھم
خوشی اندر ہمیژ فو جمژ گلے لور
الونک ساقی بلادت بیہ غزلخوان
کرُن پرواز سوئی آن گلستان
گرھن لیس ساز بوزت مست بندران
عشق سُوی زانہ لیس فر عشقنوی زور
یتھ بلبل محو آسن بہ گلزار
رباب و چنگ ونی سارنگ بندران

غزل از حبیبہ

تا مت پهٔ رم عشقن زړه	گڑهتو خبردار
لولن ته میانوی دلبر	والن پهٔ هر آوار
یله تراوے برخاک سر	گڑهتو خبردار
بوزم د لئے رانج خبره	سار بس کن ژړی وار
نار بس نواز بس چاره کړه	گڑهتو خبردار
ون داده کوی بن چاره کړه	عشقن کړ بن بیمار
ژئے رستو گڑ ههم زیر و زبر	گڑهتو خبردار
بهار نامی داره . ړ	بند کړته ون بایار
لوته پاڅه عشقنه تاره تر	گڑهتو خبردار

بقیهٔ داستان

بیتھے پاڅن سو نشب در نغمهٔ ناز	اداگو یار یار بس سیت د مانی
گمت مشتاق تم سوزبن ته سار بن	الکس اک گی سنت تم واره رازبن
صبح چهلو بلبلو تو خوش کلامه	کوکر بانگاه گیه وځه نخاص و عامه
زه دلبر وصلکی تل جالو اران	زخواب عشق و مستی درایه تهارن
چهلوک انداب کو ثر روئے انور	دو شے کهت باچشم بر تخته زر

لیکھن اک ساعت ناماہ باہمہ حال
گرٛھت آدا یہ مدّت با اندازہ
دلار امس مدّت آدا گرٛھت پور
مفصّل ساعت ناموک پرٛچہ زیٛ ہاز
دٛلوک اک پرٛچہ سیّار چہالس
پرٛک حمداہ لسوئی ذاتِ اکرم
پرٛت حمداہ منگاوُک سازو سنطور
کران تا ہفتہ تتِ جایہ اندر باغ
سیارس لال مالے دلو یہ ای جان
مہ کریا خیر دم رخصت مہ جانہ
تیتوی باوِت سپن غائب سو گلزار
سراسیمہ وچھِت سیّار سپین
نہ ڈیوٹھن باغ نے تم تویک رنگ گل
پکت زانن چھونہ رٛلو عشقہ خارن
وَدان دراو بیکسی سندی ہان حال
دپون یارب کیاہ ستہ گوم جگر

برابر پانژھ دوہ ہتے بیہ اک سال
سیّارن نیو پرستان ماہ رازہ
بحشمت از پرستانن یہ گلنو
لیکھت دِت منشین ارخون شہبانہ
دوّم پرچہ پرٛ لوٹی لال ہالہ پانس
چھوپس دون غمگسارن دافعِ غم
سپنِ چت سررس مست و مخمور
پس از ہفتہ پری لو تراو پروانہ
وُن رخصت دِم گرٛچھے واپس پرستان
گرٛچھے واپس پرستان سوی خانہ
نہ سوی بنگلہ نہ سوی بنگہ نمودار
سٹھاہ غمگین دل آوارہ سپین
پریشان گو پشیمان ہمچو بلبل
کرِیس پارہ جگر کیاہ لولہ نارن
زہجرِ یار گو غمگین و پامال
وچھائی زہرِ الماس گوم شکر

غزل از ...

داستان دریان نشیندن ولا ور شاہ پادشاہ ہند ...

٤٧

بقیہ حالات بیمار بعد از غم کرن خودمن پیرستان در بیکرن در شہر خود

تمی رُودہ سپنؑ یلہ گیہ مارہ
بشہر خود وُ دانی داتِ یامرت
دلوک قصہ پینُن شاہس تمامی
کرن چانی نصیحت تم فرامُوش
یہ وُنمُوت توہہ سپد یوتی اسر
خبر روزینہ کہہ کتو لگو سو بیمار
تہ لوزت شاہ دلادر گو پریشان
خبر رُوزمنہ تھو گو درِت ئیٔ مے
باین شاہی مرُن تمُسند زرے کر
یہ شاہی چھم مہِ ماتم غم تہ اندوہ
یہ شاہی چھم پریشانی سراسر
خدایا کیاہ خطا اسوم مہِ جالس
خبر روزمنہ رخصت مہ دلوتس لور
خدایا کیاہ کرے وُنِ تاج و تختس
خدایا کس دمے وُنِ تخت نہ تاج
دمے کس پادشاہی داد خواہی

بچاؤ ید کاتھ سوز لو نینوی شہارہ
سپُن شہرہ بہر آفاق تامت
تباہ کرُ فوج بیماران بخامی
قدم تراوُن بہ ڈنڈک ن لصید جوش
جُدا گے اک اکس نش اس برابر
سورُودداہ یا سوموداگو نہ اظہار
دیُن ہیٔ ہے مومُت آسِم زربان
اخیرس تھو غمہ سفرہ پیٔ مے
چھو افسوس امہ کتو وُن تخت تی زار
مہِ مارس بگردش گوم لوہ
گرتھُن ازدیدہ دُور تمُسند زرے کر
مہِ کُس غم ہیوم آخر یاتو لس
لوُ یامت بولگوس در قفس چون مور
خدایا کیاہ کرہ وُن راج درس خنتس
خدایا جان و دل مے گوم تاراج
کرن وُن زمانڈ نے تس کوہ براہی

دلاسا یاژ کرُس جمع نظام
وزیرو ... ... نگ ناو
مرنہ یاد ... شاہ ... زیادہ ما
سیحو ... خونہ مجلس ...
ووتھو کیاہ تہ ...
کر رکنہ کمال انتظار لاس
پیتھ یاتھن گران چھی مخزوزی
نیستان بس نوان بر سعود یاری
پچھو پادشاہ ... کران حال
... دور یہ پچھو روزان برکال
... دوان دریتی ... ناو ماہ
پیتھ یاتھن پریشان پچھو ہیمشہ ماہ

... راوی ...
... افسانہ ...
عشقص ...
... وصل ...

سراسر بادئي تل ترا ههس سر
اما کونه پوشنولاه آشنا ميانو
سراسر حال ميونوي باله يار هس
وفا ترادن جفا کرهئي صفا گوم
يتهي پاٺن دوان ناله پکاني
ڙٽت کو ڀسار ترادن و ٿو بدامن
لڳن دکهه شهر پنيچ واتو برراه
دههس راتس پکاني چون مسافر
ووان آسو داده تسنده شاه دلاور
دران دم گو پهوي شهر بدر بار
نه بوزت شاه دلادر کوت گو شاد
دين با اهلکاران يا فراست
سو جانانه سلامت آو وايس
سپن استاده ساري باهمه ناز
وڇوک سيا شاه ايوان اورے
الوک جانانه پايس سيت باشان

گرت آه و فغان ونه ههس کرم کر
گرهي دلداري ونده ههس پين گرانو
گرهت کره ناعرض تس گلعذارس
اشاره ما دٿي ترادت شهنه گوم
قدم آهسته ترادن نهي هکاني
گلالن لوله سيت تو چاک جامن
زدرد يار سوي ناله دوان کماه
بنزديک شهر واتوي باخر
گموت آسوس وان اکرت برير
منادي گيه بهر سو آد سيار
ژلوس غم نے الم سپنوي دلآزاد
وتهو سياري ما د محبت
گرهو برونٹهه سهما لولاه بروس
وزيران داميران دراي باسار
ڈلوک ناله متي بنو بنو لفورے
ايکان ڇهس سيت سيتي باهمه شان

29

تہ یوزت مول لس آوارہ پڑہ گو
آنکھ از حکم شاہ فرخندہ اقبال
پر ڑھوک شاہن و نیہ جل در دبیماؤ
حکیمو یام و چھو سیارہ نوی او
چھو بن جانانہ گھیو مُرت عشقہ نارن
بغیر از عشق دلبر غیرت یار
تہ یوزت پادشاہ آزردہ سپن
دِین ہے ہے خدایا کیاہ کرو دم
پر زھن حملہ حکام وِن کرو کیاہ
وزیرد اہل کاروتے امیرو
دپوک ای شاہ عادل ماہ عالم
ذرا سو چو چھہ کیاہ اَت چارہ سا
صبح ہاؤ وین اس از ساری
دپوک شاہن گرھو از توہہ چھہ مہلت
سو شب یلہ گو اَدا شاہن دوبارہ
وزیرد منجمو تنجیم دانو

دِین ہاون یہ کس لاچارہ پڑہ گو
حکیمان فصیح دل نیک افعال
گموت کمہ سیت چھم جانانہ لاچار
دپوک شاہن سیارین چھو عشقنوی خار
گلن دِت چھوس نمِت دل بالہ یارن
چھو کرد و داہ امس چھوی لولہ آزار
دِین ہاون یہ کس افسردہ سپن
سیارین لولہ زرکتھکن ھرمے
وُہنہ چارہ مہ رخس در عشق کتھ چھا
بیہ تنجیم دان ہند کیو مشیرو
فداچانوی چھہ ہردم جان دلم
دیو مہلت شبس از دلنوازی
سیارین زلہ کتھکن دل وجاری
پگاہ و نزم بجلدی چارہ کیاہ ات
وزیران کن وِن وِن کیاہ چھو چارو
کرو ک ہا ھمد گر آخر یہ دھیانو

سو مشوره پادشاهن خوب ان — بچشم و سر ڪهند گفتار زمانن
کرن ثر آفرین دانا وزیرن — امیرن شه اشنن بی نظیرن
سپن شه فرخنده اقبال — لدیو فیلن عماری مال و اموال
اکس هتس لدو ک از جوهر ناب — عجائب رنگ انپانه نه اسباب
تت اندر کهره سه افزا با کرو فر — ڈنک لتن چیده چیده سیت افسر
سوی ملتان بحشمت درایه سی سال — ان تس ناگر البس آس هیه مال
سٹهم تحفه تو لک همراه اتی درا ے — ئکان چهی استه استه هت کره نا
وڈان طبله نه خر مهره بهر جا — کرک طے وته تمو با حشمت و جاه
بملتان روز ددم وات یا همت — سپن سوی شهره در ملتان تا هیت
چهه آمڙ ملکهٔ هند یور یا شان — کرهن چهوس شاه شمشادس جو مهمان
تهوی شهر سپن تازه زڈ یاری — کران کیناه همتن چهی زرنثاری
بهر آفاق گیه نیرت کهتاه کی — چهه افزا شاه ملتا تس عذر خواه
هیبس نیتهر نبیس دلکش بریره و — دوانی چهے توے آمڙ یه خوشخوی
خبر یورت شه ملتان جل درا — باستقبال دلکش ست هت آ و
نبر شهر همس افسر سٹها درا ے — همنس افزایه دد نوی پیشکش آے
وچپت افزا سه دلکش گیه ثر خوش — پنهر وڑهه از عماری جلد مهوش

بیتوی بیهڅر سوزتن ونده هوش دل وجان — گرځي بلبه خوش نښن اده توریدمان

دلوک افزا یه دلکش سیت پالس — ہمن بوہا و نے مجنون خالس

دویو بازو دلوک تس تن اجازت — مبر غم چهوی فدا پادن هٹوک رت

دلوک افزا یه رخصت ون دیو تام — بره کرمت و چهو گلنوے دلارام

دلتس رخصت تموتهاوک سومنظور — سکهر افزا یه کرنت سیت سے حور

هتوی دلکشه رخصت باجه بابس — بنان تی ئی لکهت زه وز حساب بس

بحشمت و راونمی دور تامت — شه شمشاد پانے باسلامت

ددانی کوره لگوونے مثاله — مبر غم گرڅه زه تس ذاتس حواله

مفصل گے مرخص باز گشت و — گره واتت حرمخانس اندر زاو

ونن تس آشنے فکراه سٹهاه چهم — زدلکش چهوم سٹها اندیشه نه غم

خبر چهنه آسو کیاه تقدیر ساوی — خدا ین کیاه بن تقصیر زانوی

خبر چهنه کو رسانی واره روزیا — خدا سانوی دعای نیک نو زباه

دلوس ته آشنے ذاتس زه پشراو — سدن سادن خدا رضی چهو غم تراو

یه لکهومت آسه تم ذاتن برابر — بنن کرنت بدل لااتحرک پر

گران باهمد گر فکره خیاله — پتو لاکن کردک ذاتس حواله

سه افزا هن سه دلکش درایه باجم — پکان منزل بمنزل باچم وخم

دپن جمله جهانن شاد و خرم

دلوک تخته فلوس یکدم زلس غم

شروع كرينه قاضي پس آن الله العرس كياه

اُتِن سوي جان جانان منهن ناوت
روانه گو سو افسر شاد و خوشتر
دِتُن تس آگاه ميانے عزيزه
خبر جهمينه جهو كياه تس ملا عليكه
دلين وا ايس سياران اي خردمند
نبر نيران جهو ميانوي هري افسوس
گلسن جيم دا جيوس غمگير گوهت
نه بورت باز گو افسر روانه
جهونه جانانه هرگز نيتو لوائي
خبر جهنينه كنهه دلس اندر تمسن كيائه
پيه بورت كه وزيره مشورا جانم
اُتن قاضي بلاوِن شاد و خرم
وجهو كياه خواهش پاك ذاتس
بلاوك قاضي وقتوك شاد و خوشتر
نكاح ليكهت شهن و توسو قاضي
اصالتنه پاڙهه نكاح پر قاضين تام

نكاحنامه پس غم غصه ترادت
وجهن سيار شاه البته كرهت در
بلاوِن پادشاه جهوي خوش تميزه
دِپن اسه ناد دِتن هه لورانتون
خدا هوئي همیشه شاد و خرم مسند
تمسن يا رس سوار دزن جهه افسوس
سِڻهام جيم وكه جيس دلگير پيو رت
ونن والس شهس عالي ان شانه
وجهت دورے جهو بكيم بردلوائي
كران جهوي عشق ديوانه نه فلواه
دلوك شاهسن جهو بهترون بيه فرمان
نكاحنامه لكهن تهاوو ثالي غم
خبر ساري چهه پس عالي صفاتس
نكاحنامه جه وك از زر و گوهر
پيه يو حضرت اجابت حق جو راضي
تهي سيار حاضر آسو خوشكام

بوچھو سنه در صحت شاداب و مسرور
چھو عاشق عشقسی اندر گرٹھان مست
زه گرٹھ والس شهس ائی ون برابر
بجز دلبر نه چھمنه کانهته حاجت
کر پایس عجز و زاری افسران پور
تسلے افسرس بله پور سیاپن
که اے شاها ونے کیاه حال اظهر
نه تراوان در چھو هر گز نے پوانی
یه بوزت پادشاه غمگین و غمناک
ونن با افسران ون کیاه چھو چاره
کریو ون چاره جھی گنجدائی
خبر چھیا عشقه دادے ما اواره
دلس جمله حکما ولے شهنشاه
چھو مشوره پانه سی دلکش بلاوت
دلس کنهه کرزه خود تدبیر کارس
یه مشوره زانو شاهن لایق و خوب

غمن اک چھو سن پور رحمت دل دم پور
نه چھمنه کنه هوس گوم منت لو ازدست
چھو ماتم عاشقن کتو جاه تے فر
تمس ستو عیش و راحت بد حماقت
مگر سیار بی تھاوس نه منظور
ییتھے پاٹھن گرٹھ هت شاهس دلو لن
بهت جانانه خلوت خانس اندر
غماه هت عشقنو ی لاله ریوانی
ونے کوتاه سپن آزرده دل چاک
سپن جانانه کمه دادی فراره
وگرنه رات کتو گرٹھه ما جدائی
یه در شب گرٹھه تم کونه کن قراره
مبر غم اس کرو یکبار چاره
انون ماهر ونے پانے ناد داوت
دلا فر پالنی کن بالہ یارس
وزیران تے امیران هند سوم خوب

چھوبیس شمشاد شاہ استاد چاتوی
تسنری کو یہ چھس دلبند و فرخند
بو آئیس شہر ملتانہ دودیدہ
سوائے تو کسند طاقت نہ یارہ
چہونہ کاھہ علمسی سالس برابر
مہربانی کردم دروازہ ترادم
یہ بوزت دپو سیارن چہونیہ بالکل
ونئے نہ زاہ اپنہ پز آسہ ساروی
اندر یلہ ژایہ سے دلکش پریرو
دو زلف عنبرین یلہ یلہ ترادن
روئی دلکش وچھت سیار گو چوش
دپوس دلکشہ اے جانانہ میانئے
یہ نہ رخصت ہتھی ژہ یورکن دراک
دو ہس راتس رپوان آتشن بو غمگین
خدایس کن بزاری کرے دعاے
خداین مقصدس یو داستادیس

پدر ہیونوی سو گو امداد چاتوی
خدا تھو نئے ہمیشہ شاد و خرسند
غلط چہوم در قرآن ای برگزیدہ
غلط حرفن مہ کرمے نیک چارہ
ژہ واقف چہو کنہ یہ بوچان غمخوند
ونئے غلطی ہین منت مہ پھاوم
چھ دلکش ژہ خردمند نہ عاقل
بجلدی وتھومس ترادن سوتاروی
نشست نزے دیک آن شاہ سمنبو
سیارہں ہالہ یارہں قرارہ ہاون
دپن لس کے رسید در ہند ہیونہش
ونے احوال خود بوداں دانئے
تنہ لجمتز فرنچ چان چھم شراک
خدایا یار ہاوت کرنہ تسکین
تھوم مقبول تم سوی التجامے
بہارہں لولکس منز ساعتہ سیاہں

٣٥

بدر دروازه سپهر وارد سه یامت
ڏٺن در دست دلکش خوان الوان
ڏٺن آهسته پٽس دلکش کنش نل
ڏٺن دروازه واپس دراية خورسند
سه نعمت وبرو لس شهر يارين
وڇپت سيار شاه گو حال حيران
وڃن نرزاه بدلکش مي دوڙيا دم
کران فکر چهر شايد زياده مهمان
اندر دو متو زنار عشق آوار
ادا يامت برابر گيه ڏه يوم
سپيد مضطر ٿيا از فاقه لاغر
بره گو مثل گل زن تازه پيوش
بنزديک مرگ بيله و اتو لاچار
ٿيا پژمرده گو زانڻ نه چاره
ريوائي تمه وڃن هتو سوئي دلکش
ڏٺم اک لقمه از خوان ملون

مژده زن در کرن واسته تا ميت
ضيافت شير مي از خشم شاهان
ضيافت کهنيره پالس کر شهکش ٿهل
ٿهون وڃن لبرن هاتکل کرت بند
هڙي کهنه دلکشي بره هکنه سيارين
بره ني خوش ور وني دل پريشان
ڇهوسي بور ضيافت اکي سيا هم
لوتي ڇهمنه منه والده خوان سوزان
نبهر فاقه دوان از غم چو بيمار
نه آرام ماه قرار ماه زان تمس صوم
دليس کوه خبر خداي پاک سا غير
هرت پيو کيا برت سوي عشقنوي حوش
ودان هر ساته آسوي لوله بيمار
بجز کردن بدلکش زاره پاره
که اي مهر وبه عنبر بو به مهوش
ڏڏم من فاقه بيٺي واره هن هن

سالس آمِن کمر کمر بازہ
از چھو ماہرازہ شاہ سیّار ممتازہ
شاہ ولا وایہ شاہ سیّار شعلان ہیزہ
رودی چاٹھ شعور شنبہ ہمہ شاہ سیّار انداز
شاہ بلنانہ از چھو ماہرازہ شاہ سیّار چھوی نازہ
وازہ دوان انجمہ ضیا قت بابگراوان
از چھو ماہرازہ شاہ سیّار

سالس کس بانہ ماہرازہ چھوی شاہ سیّار
از چھو ماہرازہ بیدرد وبیازہ
روغن جوش تے باگراوان
بخنی تہ سٕر بوہ بانگراوان
از چھو ماہرازہ فراخ وازہ
منتھی بیہ لطف بازہ
سکہ بہ خوانس ستی زاوان
بیشرٔتہ ترٔت ہنت بیہ نازہ
از چھو ماہرازے شاہ سیّار
لولہ ہنت امت کم شاہ پارزہ
چیٚنہ تہ چانہ از ایران
شاہ سیّارس دل نوازہ
از چھو ماہرازے شاہ سیّار
بہار ناتی سوز نانازہ
بوزہ کوہ رٔتی ہوا غیرت جان
حیرت سارہ ستے تہ اندازہ
از چھو ماہرازہ شاہ سیّار

۳۷

کرِوک دستخط انکا حسن بالہ یارَد — رٹوی اک قلمہ تے بیہ لوٗ اشارد
نکا حسن کرنہ دستخط آدیامت — روانہ شاہ ہندس کرِوکھ تامت
سویامت وچھو شہر یارن عیانہ — دِلوان شہرس کرِ لوٗدِن شادیانہ
بسیارس سوزہٕ ھے نغمت نگارنگ — سپنز حاصل ہتس فرحت بہر رنگ
بہر گونہ سپین مسرور و خوشدل — تمِس دلکشہ تہ گوسوی حلِ مشکل
زنانن اہل آسن مرد آسان — ادہ یلہ ھاوِس آیت دل و جان
بدنیا آسہ یس عاقل زنانہ — تمِس لش ہیچہ خمہ چھوی مردِ فلوا
سہ دلکش آسن تہ عاقل تہ چالاک — کرن سیّار پالس ہیت مشتاق
بہن ساتھاہ تس رستو شہ سیارہ — ہمِس رستوی سو سیدائی آوارہ
پری لال ہال گیس از دل مشت پور — ڈہنت دل دلکشی ہیو لن چھ زنبور
دگرِ سو یاد شاہن شادیان کرٕ — غریبن عاجزن مُہر و برن پھر
اَنِن ساز ندرانِ ناز با ساز — زساز مست گیہ مدہوش کم باز
ہنوک و نہ وِن سیارس نا مدارس — مد نوازس نگارس بالہ یارس

وَنہ وُن بہ عروسی سیّارہ

بمبورس یمبرزلہ ہلو گوتازٕ — از چھو ماہرازٕ شاہ سیّار

پٔری لال مال
شٔرن سیّار دِیا دمن
یا فقن و لادشاہ و باشاہ
بقیۃ قصہ دریان وفات
از چھو ماہرازہ شاہ سیّار

پنهنجي پاڙهن ڪران تم نغمه لئي تان
سڀني شهره بهر اطراف ۽ هر سو
ڪرڪ شاديانه ڪوتاه خاص ۽ عامو
بفرحت هيو ڍهه سيار دلاوار
بعيش ۽ ناز گي رئيت تاره آدا
يه دنيا جهوي مرڪب عيش لئي غم
بنان تي جهوي يه تقدير الاهي
ڏوهه اکه گويه هيمار شاه دلاور
پتو لاڪن يه دنيا بي وفا جهوي
بدنيا آهي کم ڪم شاه عالي
جهو فرماوان سعدي رح در گلستان
زانسان پس اکها آوي بدنيا
پٺن ڪرئيت پشرن سوئي بگر
نه آن دارد نه اين دارد زانسان
جهونه ڪينسه اکس دنيا وفادار
سين راهي لعقبي بله شهنشاه

لگوي ۽ نهاره زالس منزبين بان
سيارس گو بدلکش ملو نخو شنخو
وزير ۽ لئي امير ۽ نيڪ نامو
ڪروس ۽ دلکشه مشرب ۽ عده آوار
بهت بي غم همه با حشمت ۽ جاه
غمنس شادي بنان شادي بنان غم
مبدل ڪر جهو تعبير الاهي
دوهن ڪشرن پنهنجي پاڙهن بستر
زدنيا دارئ گو دارالبقا سو
پتو لاڪن فنا گي دست خالي
يمي ابيات پر اڇه ڪريه زي زان
ڪرت پنه لوي ڪمال دراوي دنيا
سو ديگر همچنين پشرن بديگر
نبردي هيچکس زنه ڪرده زان
جفا ڪاره جهو جهو سنه ڪينسه مندعا
دوان باله تسندي داده ڪيتا

كرُن ہی آسہ لتس تی چھوی بنانی
دوہہ اکہ ژ آیہ دِلکش شاد و خرّم
سیاران از محبّت کر تُلاو نا
پرانی گیہ سہ فرقانِ عزیزا
سُو یہ سیت آسو لکھمُت سیاعت نامہ
وچھُن سوی ساعت نامہ تمہ وَدُن ہیتو
اَسانی گاہ چھہ ڈلیشت گاہ وَدانی
وُچھان تس دوِرہ آسوی ہا پنہ سیاہ
اَتی دیوتس الا اے خوبرویہ
اَسانی گاہ ژہ چھک گاہ چھک وَدنی
ولوس دِلکشہ اے جانانہ میانے
وَدان چھس چاہ نو عقل و کار ڈلیشت
اَسانی گاہ بو چھس گاہ چھس وَدانی
وَدان چھس یدِ ژہ لگمُت یہ پیت دِل
اَسان چھس یوت کو ناہ چھک ژہ سر مست
کرِیک کُنہ وُنِ ژہ پریہ مارہ کرہنے

خوشی منز غم غمس فرحت ہنانی
کوٹھس سیارہ لتس اندر بحرِ غم
قرآنِ پاک موشرت با طہارت
وچھُن ورقس اکس اندر حریرا
پرُن یامت کرُن سوی اختتامہ
گرہ تُھت سناھ بدل فرحت لدُن ہیتو
گہے شادی کران گہ لرژہ لدانی
سراسر تم وچھُن سوی نالہ تی زار
وَدانی کیاہ چھک ای نیکخو یہ
سبب کیاہ اتھہ وَنتم گلبدنی
وَنے کیاہ گوم اے مہربانہ میانے
اَسان چھس کرِدہ سمسار ڈلیشت
مشکِ تقدیر سی نیٖنس ہوانی
ادہ کتھہ پاٹھ ژالے لا چھس گل
مدّت یمہ ساعت نامو گوی ژہ ارزد
خلافِ وعدہ آسُن گرہ ژہ زرہنے

وران چهوی یاد پیوه سبا رسی یار — هیتن برسر لدن هم خاک یکبار
هیتن از درد دل غزلاه وته لوی — تښس و لداره سی عاره انه لوی

غزل از زبان سبار شاه

جانانه کرت فان گوهم تازه جوانی — پیوهم زه زاه لو یاد چهوس افسوس کهوانی
کته چهوک زه کت باغس اندر چهاو هم گلزار — بیه یاد پیوهم آده نکو یار روانی
نیو هم مه هیم سیمساني برم کازني دل کباب — آواره گیس ون لگاره تراو غم رانی
چهیناخبر عشقس تیرزن چیه یه فکر ورا — تراي گهوک چهوی زه لالو چهکنه لوني
حباب نیرتا م عشق گوس لوه بیتاب — شبانه حنکه دامه چهوسا خون جوانی
لاکت بلبل گوت کالا زاګه روتے بو — ها زاغه گوهم راغه ونت داغه هوانی

براوے لو کوناه کال چهوهم سینے گموت پرکال
تقصیر بینوی یانه چهوی بهار هوانی

وهیها مدت سو آسوی اره در جوش — ورت اراه بینو یله آو در هوش
دین تس د لگښتے اے ناز نیم — بو کرد وهس ماره دلبر یاد پا دهم
فرا قکه تهنده تیراه نے لس آم — ونے کیا گوم زن بر سندن شام
مهربانی زه کرتم چار مے اے ماه — گموت چهوس یاد تهندی بیت فلوا

مہ چوم معلوم سپدان از فراست — بہ ماینرم پتے اندر حراست

پھو بہنر وتہ ہر سو بند تھاوان — وتن اندر بہر جا پہو دیاوان

مہ پتہ ہرگز بہ نیران گرھنہ دلکش — کرم ساردی تباہ یکدم انم فش

وزیر وتے امیر دلش فرنک را — مبر غم پہرہ تھادوان ہر جائے

دتوک آرڈر ہیکدم پہرہ دیاوک — کروہیں اندر ہنتھہ ہنتھہ فوج تھاہ

سیارن کرہ تیاری فوج لیبا — تلن ہمراہ پاسں دراو یکبار

کروک یلہ طرم ہر سو درایہ باچم — ولنے کپ آسو فو جاہ با چم و خم

سپین ہر سو پہوی شہر سیارہ ئس — گرھن پہوی در پرستان گلغدار ئس

این ہچی زنتھی سوی پری ہال — پہی کرمت مدلواریں چہو از سال

سیارن حاکمن سارن امیرن — تھون شہر ور زھڑو سارن وزیرن

ہتن رخصت تمن سارن اتر حت — دلش تمہ دلکشے مہر ہر رخصت

ہتن لش ماجہ رخصت ہچو مجنون — اچھو کن دارہ سینی سے ہران خون

بجاہ وفرہ بجشمت راد شوی یار — پموت لش باد آسوی سوی مدلوار

کروک طرماہ ہتوک این نقارہ — پکانی درایہ ساری دلقرارہ

دھہ بن تارن پکان تم روز و شب ئس — بکر دفر بجشمت با ادب ئس

پسند جایاہ بچارم روز آیک — پتھر یکبارہ گی تمہ علمہ تراوک

٤١

خبر پئی کران از ہر سپاہی
ٹیو چھو خرقہ پوشاہ جندہ لاگت
دلوک دیوانہ سی سیّار لارن
امس خو آسو پالسن آسو عاشق
خبر چھینہ جا یہ کت ون مارہ ناوی
دلوک ام چھا تہنز خوشیاہ گرچھن اور
پھوتاون زدیہ ساوی شاہ یافر
پنھے پاڑن بہر ڈیرہ سہ گلفام
بوقت شام در خیمہ سیّارہ
گردس سیّار شاہن ادب و تعظیم
دلس نہ ائن چھو درویشے کمالاہ
دپوس سیّارہ نی حضرت سکر پونا
بہوے لنش بو چھوس غمگین از غم
دلس درویشنے داپس جوانے
نکہ سیّار شاہن چھوڈہ درویش
دپن تس غم مہ بر اے مہربانے

باین حشمت گرچھو تو بہہ کور راہی
دلوک احوال خود تس وارہ زاگت
پرستانس چھو تس لال مالہ زمانن
اما اسہ مارہ پالنس سیت یادق
تمن پرین اچھے ون پارہ دیاد
تمو دپوہس خوشی کنہہ چھو پنہ چھوی زور
زمان اک آسنہی ژمارن چھو گیچ
خبر پئی کران یتھ نام گو شام
پکان دیوانہ پاڑن ژرایہ یارہ
الا اے مہربان آداب و تسلیم
کھٹتس آسو پنن حسن و جمالاہ
مہربانی مہ پٹ لولاہ۔ بر لونا
پھوت چھیم یارہ سند دور رہ ماتم
مہ گرچھ غمگین روزے مہربانے
دچھن سوی داد لد گو مت دراندیش
خدا یا در زہ چھوی عالی نشانے

سیارس آو اک فرّاش باساز — کرن فرشاہ مہتین ژر تونہ ممتاز
سیارن کر فراشس حکم یکبار — دنہہ کر درویشسی بستر ژہ ای یار
فلان خیمس اندر گڑھو ننو مہربان — فلانی جایہ تھاون باہمہ شان
دپس درویشنی اے نیک رایہ — بو کرنیر زنبر از ہمہ جایہ
مہ گو چانوی محبّت کر تراوت — کنوی زلو کر بو خیمس منز بو ساد
تہ بوزت شاہ سیارس گو تسلّی — فراشس کن دپن باسہ کرس کنہہ
دپن درویشسی آرام کر رات — مگر چھہ ناراض چھوک میلت ژہ باد ات
بجلدی گو یہ درویش ایستادہ — کرن جامہ زنبر تم بامرادہ
سو خرقہ نال پس لتن آسو سر و پا — زنبر کڈ دنے بیکدم در او باجاو
مرھے پٹ لعل بندتس آسو شوبان — سیارن دپو یہ کیاہ سنہ چھوس ڈلشان
وہان کنہ چھینہ درویشس یہ کتھ چھو — ہمن چھو سنہ ونت کم دمتوی چھوی
تلوی دلکشہ یکدم بہ جمع ازردے — سپنز اظہار بنیے شکلہ خوشخوی
وتن سیار شاہس اے نگارہ — چھوا فسو ساہ ژہ کونہ رٹوت اشارہ
بو چھیسنا چان دلکش سئی زنانے — پتے درایس ژہ اے عالی نشانے
گرڈھان ژی ستو پریشان حال چھسنا — اوا اے منز پوان پژ کال چھسنا
ژہ یلہ لوکن تتے سپندک روانہ — بو دراس ژی پتے مجنون خانہ

۴۶

بچی کسن نہ جکم ہر سانہ ایو
تماہی چھوہ اغہ بابا دارہ زانیو
کرون رخصت سماعی فوجین درای
دھک پنی دھا و الیس ژ جک دنای
بیٹھے پاٹھن منش دلکشہ رخصت
کرن کڈے درایہ سُہ خورسید طلعت
سوی بخانہ لوا الیس درایہ خورم
تجن ہمراہ سہ لشکر درایہ باخرم

کرس کیاہ ناو یدشُرد تو خداین
سیاران بورہ دیولسن نیک رایہ
بجو یدقدرتن بخشوی ژہ دلدار
ژہ چھے میانی نصیحت ماہر یہ
مہ گرتھ غمگین ژہ دلخوش روبرتر
بلاشک چھوی خداواقف ہر راز
بیٹھے پاٹھن کران ژہ کال باہم
پس از دربار کرُ سیاّرہ نی سر
جمع گے فوجیان از ہر کرانہ
بیکدم دراو برونہکن شاہ سیاّرہ
بمیسن نو چھوہ سیتن بروبہ سوبرو
الکھاہ از جائی خود قدمسن نہ دراو
ژہ زنِ فقط تموا بذرہ نبر دیاے
سواک سیاّرہ نوی بیچھتر برادر
اکِس ہم شاد آسُوی ناو یاشان
ہمی زی زن نبر از فوج درائی

کریمن کارسازن بے نیازن
اجازت چھوی اگر زن کور زایہ
تمسن گرتھ ناو کرہ نوی شاہ عیار
صبر از حق ژہ منگ بیہ آبرو یہ
دچھو کیاہ آسہ تم تھوم تو مہ منظور
بہر غمگین لاگن پانہ دمسار
کنتھ آسی ژہ دلبر شاد و خرم
کرتھو ساری جمع میدانس اندر
دژگ لینہ میدان بازرانہ
لکیراہ دت کردن تمی اشارہ
ترونہ ینن رکھ سوی بازفیرو
تمن گرتھنوی پرستان لرزہ زاو
صفِ قلبس اندر تموی زی جائے
دویم ودھ بالو آسوی رشتس اندر
بیس آزاد رتو کیاہ ناو شوبان
لکیرے تِرتھ شاہس سیت آئی

گران گفتارِ دُنیا چھی برادر
دپوک سیّار شاہن اے نکوخو
تمودپوہس لا اے نازنینہ
کردی اس پہرہ راتسن ۲نی برادر
مفصّل ترا و آراماہ سیاران
نندرِ بلہ پیہ سیارس مختصر بوز
ہنگہ منگہ جانور جوڑ باہ تنوی آی
برادر وارہ آسن دو لوٹے خبردار
ولوی اک جانواران سوئی دیگرہ
چھو صفتاہ مے اندر بند زنی لوبے باو
زہ و نتم چھوی صفت کیارزی لگک محنت
دلپس تم مے اندر بنہ وصف چھو بیا
اما و نتم وصف کیاہ چھوی زہ تاثیر
دپوس تم لُسن بُنت رتو انڈھ کھنہ میالو
ہتھے باطِن گران تم گفتگو آس
کروک بلہ گوش ساروی گفتگو جان

بیکد بگرہ گران داستانِ دلبر
شنگو لوہہ پہڑ لوکرہ ہو ہیر سو
شو بیائی کرہ زہ آراماہ خزینہ
زہ کر آرام شونگ کانہ غم مسنہ بری
برادر راچھ چیس گنزران ستاران
و کُلاہ اک آسو تنتجی بہڑ اندوز
و کُلس لنجی اکس ہوی رٹک جا نے
کُلس ہٹ جانور ڈیٹھک بیکبا ز
کتھاہ اک لو ونے کن تھا و خوشتر
سنن ہیرانِ برابر یاد تھاوے
چھوسے لوی تھدہ مولہ ارزوی و دعات
کلہ یُس میانو کھیہ سوی بنہ بادشاہ
لوکرہ ہا وارہ لوزت جانو تغیّر
وزیراہ کونہ ملکوک بنہ نندہ بالو
برادر زنی تہ لوزت ہو ہو آس
زہ جا نادر گُلس ہٹ آس لولان

رنی یکدی پیر گ بلوک ہیر دو پہ شیر
گروی ہیر عیار بادران لاٹ سوا منہنی
وڈشئے سوالن جانوک سیر اوفنا وہ آس دشاہ
سوآنہ سوئک زروہیں لوکے ہیکہ زادی
وچھپت بسالانہ و الوک دو لو آخر کھوتی
سرنہ نبہ اک جلالہ دانتھ زادہ بالئی دولوک
زوقت نمہ صبح صادق گرانی
اراتھو وات نوی بیتہ ملکاہ آسو
وبان رادی بلنا و آس سبز
وبان افغان بادشاہ گرمت مجلس
انوسع بی بادشاہ آسوی نوی تمز
تھن باتھن وزیر ننہ فسادہ
شہنشاہ باب اتھو بنیمن نہ بادشاہ
فسادہ و لوکو تھونت بیادہ

مقرر آسوئی گرمت وزیر دا
مامی بلکہ بیو ہیر وا ہیسر کرد
صبح نزدی فلانی طرف شہر سر
ٹسوی پٹھوا وہ وقت صبح چر بس
تھدون سوی بادشہ پیشکار بمس
کہ ہست یاور خدا مارا مدد گار
صبح بلہ دراوی ساری سوی ان کام
بوران جو دیادہ چھک ازراہ انجام
سلاح و سلیب کرد نہ لیم زور راہ
سپاہی تیمن بلہ و لوک بہادر
وزیراک تھاوتھ پیا ہاتھن ہم یار
پیشو کت جنن نیر
وزیراک ہا لنی گم لس آلس اندر
خداوی بادشاہ تس لاک کرامی
نوی ساہس دیوان بکم
فقیرس کاہ دو وان چھوی بادشاہی

تھے پاٹھن چھو دَورِ آسمانی
خدایا بخشتم عزّت حقیرس
دِتم دوان عالمن اندر مہ عزّت

گھے گریان گھے خندہ کرانی
نظر چانی مہ بس شاہی فقیرس
عنایت سنور تم از فضل و رحمت

دربیانِ قصۂ لال مال پس از نوشتن ساعت نامہ بمقامِ ڈُندکون ہمراہ سیّار شاہ

بیا ساقی زعفران جام ے دِم
مہ وقتس ہٹ سراسر وا نتادم
وَ نے احوال کیاہ تس لال مالے
روانہ سُی گیہ یلہ سوئی خانہ
اَما واتِت بخانہ یاد پیوس یار
چھو افسوس کو نہ رُودم نشہ پالس
ہتا یارے وفادارے زہ پکھنا
کرم عشقن مہ چانی پارہ پارہ
ہتا عشقو کران چھوک مندن شام
ہتا عشقو زہ کو تاہ زورتے مد

یموک عادت مہ گومُت چھم دمادم
میاہ از معرفت دُ اماہ مہ چاوم
لکھن ساتنامہ گو فرخندہ فالے
بخانہ واژ با فرحت لشانہ
دُپن ھے ھے سوکتو مے گو وفادار
بہت دُورے زُزُ رواتوم مہ چالس
دماہ اک دُرشنامہ بالہ دیکھنا
گیس ھے ہای اندرِی دل او جارہ
بلاشک عاشقن ہندی چھوت نام
بو کرے تھس زہ اکے ہای چھو کہ لد

سعدیا بن مع نبونہ والونین بنو ولو داتن زبہ منطق مستہ و سعی بای تعار
مہ خستہ حالہ وادِس مریہ ماہ روانہ مدرسہ شاد ون واتہ خمسہ کھدارہ
کرکیہ سوخنہ نامہ بنیونا پیرو توو پتہ شاد ون وار جمسہ پانہ دل اوحاو
جانن ولیون ٹھوک لال یار نوریٹ شادون واون بیچھ پاٹھ والہ وابن
بیہ نامہ سنپرن چھپ بنم واوبن [illegible]

فیرہ نامیالس لالہ زارس تے		اَستے اَستے بوزہ نازار
کیاہ کرہ عشقہ لنس سیلابس تے		نالہ کن ژھٹ کرِت گوم یکبار
یارس عار چھونہ چھم گمت مس تے		اَستے اَستے بوزہ نازار
جیرہ چھوی آمت بہارس تے		کوت کال روزی در انتظار
سان نارہ رودُم دورِ بیس تے		اَستے اَستے بوزہ نازار

بقیہ داستان

یتھے پاٹھن وَدان بیہوش سپدی		غمس اَندر بڈت سئی گیہ ژکال
پس از مدتا مادر ہوش یلہ آی		اِنن پریہ بلاوت چھک ونان راے
پریستانس اندر سوی لالہ وانم		سو دلبر یا پنہ مہ میشالہ وانم
اَمادر رِہ چھ ہر سو دیوتے جن		یمسے ماتس یہ نوارس بتھے پن
کران ماتس پریشان دیو خونخوار		گرِتھم آزردہ مامے سوی یہ نوار
تمو دیوہ بس بلا شک چھی یوی غم		اِنن ماگنگ تمتس یارس یہ ہر دم
یہ سوچت کرِ تموات چارہ سازی		یہے لال مالہ سینی دلنوازی
بہر سو دیوے نارہ دانہ		لکھت کرِہ ہے ییتھوی لکھو یک بہانہ
مہربانی کرِہ وَتھ یلہ ترا وِ		اکس وریس اندر منت مہ چھاوِ

فقط چھ ہے ... وجابان ادی نمہ بساون
غمس شادی ... چھ نمہ زنگہ کا ژاران
زنگان نیک ... مشکل ای ا کیلیبان
گرمہ ون ... اشدان سپاپ

ورپان بیدار بیدان سپاہ
ازخواب زتہ ویدن بہ دوران
پاپسانان و وفات پاٹھن
بہ چشمہ سار

پیمن بیدار پیلہ سپار ازخواب
آدر دزہ سال
کھہ دِچھن نہ کیہ پیماب
پیِن افسوس کیہ کیہ ... گرفتار
جرچھم کری ہم ... نشانہ
ودیم اسم تھے ھندی
خدایا ما وحم کیاہ بدزناہ
خطا کم گومتہ گردش روزگارس
اتیمت دوڈ ماہ امیر پوت فضل بہارس
خدایا کتھ بہارس سوز تھم واو
خدایا گلعذارس سوز تھم تاوٕ

خدایا سوز تم دُن چارہ سازی
بیک سو ہیچم غماہ گتو گے برادر
بیٹھے یا ٹھن وُ دان سوی عاشقانہ
وُ دانی دراد لکھتو گرہ سی باناز
شہشادن تہ آزادن سو اسپے راہوا
وچھو تس ذاتہ سنزی کیاہ چھہ قدرت
دپان لال بالہ لیکھمت نامہ آس
لکھت آسو کہ دلو وتھ چھم منت
برادر گیہ جُدا یمہ وُ دہ سیارس
اتھوی نامت دلو و تہ ترادنی الحال
اُداے لمہ وقت گو بیہ دلو درائی
یہوی دُہ آو سیارس تہ انجام
دلس غم چھوس سٹھاہ از بہر دلبر
گرہ مس قمیچہ کرتہ زاون ٹھہادور
دیچھن اک ناگراداہ شادسیپن
پیٹھ و ٹھتھن گرہ ی ٹھہ بیو ٹھ دلدار

برحمت بیٹھو ہنم سے دلنوازی
دگرسو چھوم ہیوت دلبر ستمگر
گموت فلو اسوزن آسوی دیو نہ
از انجادراد تراون پرڈھ پرواز
خبر گتو گیہ کمہ کرنے گرفتار
یہ سوی زانی تہ وہ نکم کسن ہیو وقت
دلیون اندر سوہ سند خامہ آس
الکس ورلیس تہ پاٹرن وہن نامت
یہوی دہ آسو وقت انتظارس
انوی نامت داگیہ پائزہ وُ دہ بسال
مقامن پیٹہ زن پیٹھ باز آئی
یکان چھوی بالا مت تیز گلفام
دگرسو زاد مت چھسا برادر
سپن دارد اکسن جائے سوفی الفور
خوشی حاصل گیس آزاد سپین
گموت سوی عشقہ دادے آسو بیمار

[illegible]

سراسر هو فاز ان يہ سمسار
بدنيا آهي ڪم ڪم شاهزادے
ڇو دنيا سربسر فاني فنائي
نہ روزان گل نہ يم گلزار روزان
نہ روزي نے نہ روزي ساقيامي
دلو پا نو ڇهو اک ساٿاه خيري
اگر دولتمندي آسي بدنيا
بدنيا عيش و راحت حشمت و جاه
بدنيا نرم بستر گرم و تر آب
بدنيا گبہ اتے ڪم تکيہ عالي
لعقبے تهہ بدل ڪم ڪالہ شهمار
ڇهو بهتر پا نہ خوش گذران آسن
فقيرس فيره ڪيا يس آسہ بکيس

ڇهو نہ ڪينسہ اڪس درامتو وفادار
سبين از موت ڪم ڪم نامرادے
منہ فيتم ڪس اڪس ڪرانے وفائي
يوان بلکيہ هر دکس ڇهوي دادبوزان
بقا ڙي زمار تمکوي رٽ ڏلس پے
بہ از دولتمندي ساني فقيري
مرت فيرس يہ دولت سيت نمرها
لعقبے رنج و غم تکليف داراه
لعقبے خاڪسي اندر ڪران ناب
غريبن داله کهٽ ڪمخواب نالي
زحديس نيره تس ڪتو ڇهوي تتي ها
زر و دولت جهنم پا نہ ملي هن
قبر بهتر ڇهو زان چلکو ستہ ها وس

دربيان شنيدن لال مال از وفات سيار شاه و رفتن بديدار او و بنا ڪردن مناره صندوق تيون براي او

غزل لالہ مال در فراق

بہشتم روز یلہ ڈیلہ ڈھک شہنشاہ
سِٹھاہ افسوس کھٔتِ آئی خبر ہت
ہے افسوس سٔے خبر یلہ مالہ بوزی
یہ ژرہ چھیس ایوان سوی آسہ موت
سپن بیہوش کیژ آگاش گوس کم
سٹھاہ مدّت بیٹھے یاکھن چھہ بیہوش
دپن پرین مہ چھوم نہ کنہہ بہانی
بیوے سیت ہا وِ وکت شٔے چھوم
اتی وژھہ شکل جانا ور کرن تام
وفانی واژ یلہ بہ چشمہ ناز
وچھانی پیہ سِت ہے یہ کیا گوم
دپن میانے خدایا کیا ژہ کرد ہم
ہے افسوس کو رکن آسِس ونس نتام
ہتا مرگو چھونہ اک دانہ ژی عام
کروت کیا ژی کمن خانن اندر اک
کمن جورن ژہ مرگو ونہ وجت

بچشمہ مود مُت سُوبی خفتہ درراہ
وُنک لس لالہ مالے دلِ حزین گت
وُنان کنہہ چھکنہ سُی دم بستہ روزی
یہ جاے تراوت لِقاس کن دلِ حیرت
خدا ین شادِ اندر تراوس غم
بدپری وُژھ تنہ یلہ سے آیہ در ہوش
چھوکت جایہ اندر دلبر نہانی
دُوم مے شچھہ یہ لوزت ہائی رم رم
سپن راہی پرین بیت گلفام
وُچھن زن خفتہ گو مُت سو نہہ بام
خبر روزِ منہ تنگل بر جگر پیوم
یہ سینہ دورِ کہ نارہ ژہ بردھم
لوتامت گوم کرِت زن منڈنِ شام
کرِت کم شاہزادہ خوار و بیوا
کمن مستو ژنی نھاوتھ کرِت دم اک
ولستامت کنھوژِ ہای لاچت

ونن پريِن گڙهو جل ڍ پريستان
برابر جابه سوي ٿيو وانته ناوِ
انيو بيشڪ گڙهت جابه فلاني
بيڪ آن دراية پريه گيه پرستان
اٿرتت جامس اندر آسوئي جان
توڻي جامس لشه ني ڪم پواني
ڪرت غسلاه مدنوارس بده لنس
گلاب و عطر ملوهس جابه جائي
مفصّل گهچهه ڪران تت جسم نازس
سُهاءم ددوڌ سِين خسته سو ماهرو
نهپوس آرام اتوڪ تيه قراراه
ڏين پرين انيو صندوق زيتون
خلل نامرگ من ٿيو زاهنه ولش
انوڪ صندوق از زيتون بناوت
لدوڪ از سنگ مرمر تو مناره
تسلّي مو بمو ڪراوت سه لال مال

فلاني جابه ڇهوه جا ماه اوزيران
مهيئه ٻڌ منهنام توهه پور ٿهاوِ
وڇهت سوي جامه موزي ڪم گلاني
انوڪ گڙهتي سو جلدي جامه جان
سو جامه آسو از خليل الرحمان
اگر ڪاڃه ٿيه ٿهي ڇهوي پواني
ولت ٿهاوڪ سو جامه نازنين تن
عبير واذ فرد مشڪ و حنائي
ڍوان مرهم ڇهوڪس تي دردنازس
بيڪ هفته ددان ڇهي رات ڪهو ده
ڏهيس آتش دنان ڇهي وله زاره
برلاله ميانو تت منزواره ٿهاويو
گڙهوم آتش بهر دم سيت بالس
ٿهوڪن جانانه تت منزواره ساوت
ٿهوڪ تت ٿڙ سو صندق دلا آرام
ڪرون عزم پرستان دراية سُي بال

حکایت پارسا و خلیفه او و زنده شدن سیّاره بدعاء نیک

کران راوی تهے پاڻن روایت — ومان افسانه کیاه چهوی بے نهایت
بهت اک پارسا تهو رٹ غار — کران یاد خدا شب و روز یا یار
بجنگل آسو سوی نزدیک انجا — بهتن سیّار شاه آسوی همراه
سو جانانه ییت کر آسو تراوت — زمرگ ناگهانی ڈاف تراوت
همان جنگل سو درویش خدا دوست — خلیفه سیت هت همراه سواوس
زه زن فقط رٹ تت جنگلس جائے — رٹوی یم مام حق تس کیاه چهو پردا
سٹها مدّت کران یاد خدا جان — بجز مولی نه واقف کانهنه انسان
سو طالب راتج وه خدمت کران آسو — چه خدمت خون خود پائن جران آسو
ومان درویش تی تس آسو ایم — منگیم کینژراه دے بو تی چهو لازم
کرے کر ضایه خدمت رنج و محنت — دمینا یه منگگ ژهی حال و دولت
منگان چهوسنه خلیفه زاهنه کینژا — کمر بسته کران تس خدمتها کیاه
تهے پاڻن سٹها مدّت ادا گهو — زمانے غم بفرحت داره بدلیو
دوهه اکه آب رحمت آو در جوش — کران بارش زبالا باهمه توش
کران روداه تهوی کوه و بیابان — کنی گیه آبه سیتی دشت و ویران

کڑن ژکال گریہ گو سو غمگین … مگر تھاون دلس اندر یہ تسکین

گرتھت واپس کرے حالی بدریش … یہ ساروی حالت م کریس بو دریش

اتی وتھو دراد جلدی آب ہتت آد … گو فہ اندر سدی سوی آب ہتت ژاد

دلپس درویشنی ای طالب خاص … کبیو آسوک ولستام ژاش و سوا

دلپس فیرت خلیفن ای خردمند … خدا تھونے ہمیشہ شاد و خرسند

صبح درامتو لو چہوس آپس ولستام … لبو منہ آب کو نہ ناگوک نہ پیغام

سراسر سیلابن کرے ویران … پہو کرے ذات ڈیشت سار حیران

فلانی جایہ واتوس آم نہ تاب … سراسر عیب گو مت او سنہ آب

پتو لاکن وچھم جا باہ زبرجان … اکس طرفس چہو تنتھی ہاگ شعلان

تمکو سوی آب ڈیشت گوس مرفرز … لدوم سوی آب نارے آس ازدر

تھکوس واراہ پکوس منزل کرم طے … اما کیراہ جان شوبان ہاگہن چھے

تہ بوزت آو درویشس ٹھاہ چوش کے … دپیامے منگتہ کنہہ چہو ہم کرائن جوش

منگوم کنشراہ دمینا مال و دولت … دمے یدمنگہ ہم ژی جاہ و حشمت

ژہ ہیو خدمتگذارہ کا نھتہ چہو منہ … جہان سرگوم ژی ہیو کا نھہ لبو منہ

یہ بوزت طالبن دپولنس یہ پرچھا … ون چھی ہم زبانی کرد ہم زاہ

اگر ژے آغنہ لو زاہ منگیہ حاجت … تہ کرا امید چھم تھاوک منت

چھونہ وونہ مطلبس تان ع اتموت پور
اثر سپنوس سٹھاہ ڈلیشت جوانی
بیکدم رٹونہ تمتند دستہ یکبار
سوالو مرد خفہ شند بام در گوش
شنگت نن نندر منزے گوسو بیدار
وتھن آداب یژھ درویش گوشاد
کتوک چھوک کمہ ملکوک شاہزاد
دپس تمہ چھوی وطن میانوی ہندوستان
خبر چھمینہ مہ سپین کیا بابیجا
زاول تا باخر حال باولن
اتن ساروی تمس اندر بیانہ
دپس مرد خدا ین کینہ مہ غم
خدا تھونے سلامت وارہ کار
مہ غم نیرے ڈر وتھ سکھ کر
کڈون اک قمچہ سوتی تمہ دتوس یار
دپن لتس قمچہ دتای لوپر فرخند

وتے کرمتو چھوہ مرگن پای بندپور
دپن نیرہ پاٹ دنیا دارِ فانی
دپن دلس قم باذن اللہ ای یار
سپن سیاہ شاہس آو در ہوش
کرن دستہ بستہ تسلیمات بسیار
پرزھان درویش چھوس لن ونہ آرزد
گژھون گوگن ژہ آسوی باڑدے
گژھن آسوم پرستانس پرستان
پمژ آسم تندر دو راہ بیراہ
فقیرس راز دل یکبارہ باون
سراسر راز ینی عاشقانہ
کرے بوچارہ یار وے چھوی ماتم
ینی حاصل ژہ ییھو دیدار یارہ
وچھن کت جایہ چھوی دلبر ستمگر
دگارس عاشقس تس دل فگار
یہ ینچی چھوی زہر آفات ہر فند

پیوانی چھی ڈوب ہن بیکدم جان تھی کرس داوس وتھس زی
ہا تیمس پرنس گرہ اژتھ یتھ یاچھن غیلمن پژی چھوی
کرس یاوت دوس رخصت تھون بدان گس ہمت زی
دنس دولس عالی کالس بہ راحت جان خان پرستان

نبراسم کالمس انسان لاکن زیکو
دل نیں آپا ہ چھوی پہر دیوارہ زاکن
وچھن اک یہ سی شکل تنمہ ری کنہ ری
اول روزہ بین گر نہ ساگری ہوی زہ یدار

روانہ پرستانس پرستان دیک
ہشیاں اند جاہ ندان درد یاپ کب لیں
بند فکر باجمان لیں جانب ہمہ رنہ بیراہ

پیکان تہ تیرو اسپی جو پھر تر ہیلنہ گوشن بر فقیرسانز
فقیر اوس نیں واپی ہر چھوی ازی شادہ جانس پیش ازر عدید
خلیفہ ہرتہ سیت خدایہ چھس خداس ساکندار ہیر قرارہ

روانہ شیدان لعبد شیدان سیار اسپوی
از دنیا بے فقیر تمشان ان ازنادہ

الاهي ڇپهوس گموت در حال مضطر
الاهي کرته ياري کاس خواري
الاهي ڇپهوم عماه دلسي اندر شر
گموت ڇپهوس ڇر پريشان حال از غم
سپين سياره ليه بره نهکن روانه
سٽها منزل کرن طي دراه غمگين
پکان ڇپهوي روز و شب واتوي بيکجا
تکهه باميت کنن دون واتو خرسند
رٽوک منزباگ سيار در لاواک
نه ڏليشت شه سياران چوبرتل حل
کرکهانيرت بلين دون ڇج سهمناک
سراسر ديو دو لوي مارهٔ سپين
حمد پر شاه سياران باد دل و جان
پيرت حمداه سپين ليه بره روانه
الکسن جايه سپين وارد سو باميت
برابر شکله کن لاگت سو انسان

پموت ڇپهوس بيکس باوير بوهتر
بهر ساعت مه بوزم ناله زاري
بفضل خود بحال من رحم کر
فقط از ياري تو برانت مه ڇهلم
پکان باورده و غم ڇپهوي عاشقانه
گموت از درد و دل ڇر مرده غمگين
وڇين کهاور وڇين سنگين قلاياه
کري کهر ششن کنيو کشيراه بهر چند
دويو طرفو کرده ک يکدم گرفتار
وڇين کهاور لگاون دور کيه ل
سپين افسوس مارهٔ مائي گو خاک
اکي دبه سيت ياره ياره سپين
خدايا ڇپهوک بلا شک ئي مهرباني
پکان غمگين دل ناله ديوانه
وڇين شخصا پکان باناز نيت
دون سياره سي اي شاه خوبان

نہ کھنونس یادئے چنگوی ملالے	گلت گومت سوزن مثل ملالے
ہتن دلدارہ سندے یادئ در غم	ون غزلاہ بهوی لس آسوہ نم

غزل از سیّار شاہ

ولہ دلدارہ چھم آزار چانوی	دِدان نالہ چھوسے بیمار چانو
سٹھا مدّت وان دُدمیانو سینہ	خرینہ چھس مہ چھم لس خار چانے
تلوم کوتاہ سفر گوس خستہ جگر	دلس اندر مہ چھوم انوار چانو
کرس ام عشقئے خستہ لو کوتاہ	مہ ونتم ژالہ لو آزار چانئے
یہ چھا چانے ہنن ہرساتہ غاصب	برحمت تازہ چھوی گلزار چانو
کرت کم کم جوان لستہ تردلان	ادیزان زلفئن شہمار چانئے
چھوکس طاقت کرن تعریف اوصاف	بہراطراف چھوی انار چانوے
پیوان یلہ یادِ چھوم سوی ناز گیسو	کران چھوم خستہ سوی لہنار چانئے
پموت برراہ لو چھوس غمگین آوار	تمنّا ہت بنم دیدار چانئے

چھونامی چانہ یابت پان شیران
طمع چھوس کر وچھے دربار چانئے

یتھے پاطن ددان نالہ سو در شب	سنیومُت وارہ آسوس ور رک نب

اکی ضرب جوانن سُوی کرن خوار
منوشاہ آو تم حل لایوتس دَب
بہ بوزت ونو کھ بچھنے کتو جوان گو
بچو ونو ہہَس چھو شاید ہو تھ نکلس ٹل
اَتی سیمرغ وُژھ یکبار از جائے
بلا یاہ وُچھ سیارن یلہ لو آنی
خبر آسم وُہنہ کیاہ مے حال دلشن
کرن فُر انس عرض یارب ژ لس چھوک
مہربانی کرُم چھُوک میانو یاور
در آندم واژ انس سیمرغ در پیش
لو ہار ژھس یِلہ کُرت مے پور امدا
وَنے کیاہ جو ژہ باہ کھینم وُن تمام
کھتوم حق جانو کتھ یاٹ نکھ دالے
زہ دِتم چھُوک کتیوک کور کُن وُنے
تہِ بوزت آو سبارس چھٹ حال
تمی مضطر چھو سے گوُمت سٹھاہ گیر

ننہ اسہ یار شہے بیشک سو شہمار
وَسِت ہیو والسی یاور سِپُن رب
کرن نیکی مہ پٹ منت تمی تھو
جوانِ نازنین گژھتی وُچھن حل
تجن وُف واژ تس نَز دیک بیوئے
دِپن اُفسوس چھُوی پرواہ دوانی
کرہ دیو سن تھس کیاہ چھُوس گنغی زَن
خزینن بکیسن ہندی ژہ کس چھُوک
خلاصی کرمہ از دیو ستمگر
وُنن تس ای حبیباہ گژھمہ دلریش
بجاوِت بچہ میانی روز دلشاد
اما از میون دشمن ژہی کُرت رام
مُہر غم چھُوس غلاماہ چانہ لالے
گُژھن چھُوی مہربان عالی نشانے
وُنن تس چھم سینہ مت عشقِ لال آل
خبر چھمنہ چھہ وُتھ کس تُوراے ہیر

۵۷

مگر اي نازنين چهوم چالو محبت
هبر غم رت بيه پرييانوي نشان هاو
بيکدم تس دتن سوي پر کدت زندو
اگر زاه مشکلاو اتي زه در پيش
به پرييانوي زه نارس هاوزن چل
رٽوي پر شاه سيار گوت گوشاد
هتن سيمرغسي رخصت تيي دراد
خبر چهمپنه مه کياه پرونهاسه تقدير
يکان منزل بمنزل خسته گومت
بيک جاداتو يامت سپنه حيران
نه تت پکنچه دهاه نے فيرتس دار
سپهاه دشوار جنگل سپهه ته هايت
برت آسوي درندو سيت جنگل
وچهت سيار شاه يژ حال حيران
باتش هاو سيمرغه سندر پر
دپن سيار شاهس اے خردمند

هشم کر زاه بيه چالوي زرلياقت
کرپے هکرجا بيه امداد اه برسے چاو
دپن تس رٹ بيه چهوي هرنشه مقصد
گرهک هرگاه کونه جايه زه دل ريش
گرشه هے حاضر کرے بو مشکلس حل
سپن از درد وغم يکبار آزاد
يکان چهوي استه استه اسوي بصد چاو
بتان تقديرسي کهنه چهوينه تدبير
زدرد يار زن دم بسته گومت
وچهن اک جنگلاه گويژ پريشان
نه تت کيرين اندر کنه نيرس دار
تهسن جنگلس اندرو نهون گيا گت
گران گردش نبي وانه چهوبا لکل
دپن افسوس کياسنه چهوبن دلشاد
بيک آن واژ تس نش سے برابر
گموت ژي کياه چهوک مضطر ته دلبناد

خرامان جهوي قدم ترادان بانازن
خبر کنهه ڇهسنه کياه ذاتن مه لکهوم
زهجر يار گومت آسو فلواه
پکان جهوي اسنه خسته گومت
وداني بيکسن هندکس خدا جهوي
الٰهي نامين حل مشکلس کر
مهرباني کرم هر ۳ ساته پانے
جهو پڙ پاڻن يه دنيا غم ته فرحت
يتيم جهوي هاف تلنوي شهلودا ين
دنان ڊادي کهاه زري لوز دارے
ديون اک آس نس زهره دنان ناو
اماثر آس بدخوته تباه کار
وردکره هے تهوي يتهو کانهنه پوشان
اماتس لال مالے خاکر دبي
کهوان منز باک پرين ليک دشمن
تمن پرين لتسندي آسو تز بيم

پکان جهوي رفته رفته هنت غم وک سار
ڊهن درد ور دنيا کياه چهوم غم
پديو کن آسو درامنت ورد رکداه
بدام هجر دلبر آسو مومنت
غريبن عاجزن هندوي مدا جهوي
غماه جهوس جهوي يهوت در حال مضطر
بهر ساعت بهه روزم مهرباني
گيے سوزن عنايت گاه جهوز جمت
جهه کم رنگ بناومت پاک ذاتن
بهوش وگوش تهو کن هوشدار
ڊدن واتج ممتس لال ماله کن ڍهاد
ممتس لال ماله هندئے نتس خيرداد
تمامي پريه تت منز آسه حيران
کران آسي هيے نس آس خوبي
سٹهاه ماهر سه آئے باهمه فن
گرتهه لال ماله ڊنشت آسو هيے بيم

۶۰

دِپان لٚس آس کوٗرا حتّیٰ شِنٛجہ حوٗر
وچھت شہزادہ کیٚشر اخوش کیس کوٗر
ژرھان ہی میانو دل آسوی براب
دِلُس ملچے یہ کھنو چھُم کال کاجے
دلیس تم موج کیاہ نُندہ بانو چھوم نا
یہ شوبیا کھنویہ وچھُنَن کیاہ چھہ شوبان
اگر موجی ژہ کھنکوٗی چھوی راتے
دِلُس دیوٗنی الاے کوٗرِ میانی
مہ گژھ ناراض تھاوِن آدمی زاد
اَما شکلِ دگر حالت بناوِس
خبر چھیا چھہ انسان کتھ فسونس
بیکدم وِرد کرِنے دیونہ لٚس کیاہ
نہ روزِس صورت خود گوسو بدرو
کجا سوی شکل تمسنزِ نازنے سان
کجا سیار شاہ لٚس نا وشوبان
کجا شاہی تسنز مشہورِ آفاق

وِنان لٚس ناو حِیغمہ آس پرٛنوٗر
دِپُن لٚس موج کرِتھ مقصدلہ نوٗر
نہ انو تھم برو نٹھکن جھلک میان تیغ نور
مہ جانے لوالہ نایم پکھہ گاجے
یہ نیٚتھو شاہزادہ ھے پانس لوکھم نا
نگاراہ گلعذاراہ شاہِ خوبان
گژھے بیزار سینے بو ناشادے
مہ ھٚے لوٗزم یہ کنِ زپاڑھ جانی
ہمیشہ سیت پانس روز دلشاد
کرِت وِرداہ یہ صورت بدلاوس
گژھی کوٗنہ وقتہ نیرِت کرٛہ ئی باز
کھُراہ تھاوِلس ناوت باہمہ جاہ
خرِہ سیتن سوسپِد کوٗن خشنوٗدی
کجا پرین نہ آسُن زیادہ ممتاز
کجا سوی خرِہ اندر گو پریشان
کجا تمسُند خرن اندر بن طاق

مناجات بدرگاہِ الٰہی از زبانِ شاہ سیارہ

از درد و غم چھوس بو گومُت بیمار یا اللہ
صدم و الم دے کاستم یکبار یا اللہ

چھوس ولمتوی ہم نفسِ شومن چھمنہ کیہنہ مے ژان
نادان چھوس نالان چھوس از زار یا اللہ

واژاس بو در کوی جانان نالہ کیاہ دیوان
غفلت گیم بو گوس گرفتار یا اللہ

اِم لولہ تبن چھوم مہ کرمُت سینہ بریانہ
کرواتہ بیہ تتو کرو چھن دلدار یا اللہ

چھوم سینہ پھٹومت کینہ سیتی رُڈ سہ عصیانو
از فضلہ پنہ نے سہل کر دشوار یا اللہ

ریوان کو تاہ کال پرالے بالہ یارس بو
ہلوت ذرنج و غم چھواین سمسار یا اللہ

کت یاد لسن مے پیوم تادن گوس گرفتار
دلدار چھوم ناچھادنے گلزار یا اللہ

سُو پَل هتو نے کلس لاءِ سیار س
وڇڻ حیران گیہ جنمہ ڏیون پور
سبار ن پل وڇن پلہ جنمہ نزاد ے
بجیرانی دیس جمن الا یار
اَما و نتم یہ کُس حرفاہ ژہ چیوی یاد
دلپس تم ناز نینن کہنہ مہر عنم
کتھاہ ڈاجن وَوں نس شالہ باشاہ
بنیھے پاڑھن گذارن رذر سیالے

تھوی تم ٹوپ بر سر غیب گوش
پتھر بیہ تزادَ نے سُوی پل بجیور
سہ در دج لُوڈ ثالت بیہ تھاوی
مہر عنم بو کرے نہ کینہہ آزار
کھے ظاہر گھے غائب تو افتاد
لو ہاوے وارہ پاٹ ڑی در خرم
گئی بیہ ترم ژلو لس ووارہ نیشاہ
دہمس السن ونان دلدارہ بیزار

دربیان قصّہ لال مال بعد از بنا کردن منارہ برای جسم سیارشاہ و فاتحہ کردن دراسال لبال ورسیدن سیارشاہ در پرستان ہمراہ ظہرہ دیو

کران راوی روایت حال اظہار
وُدان ر اتس دوہس لال مال آسی
نہ رودس گاش چشمن نے دلوک ہوش

نیتھے پاڑھن ذراکن تھاوای یار
نوَن ورین برا بر بال آسی
سپہن تم رخ تسندن زار نہ رنگ گوش

دوبیہ اکہ لال ماہ ربے گوپہ ہمہ ہند
پمین ورد فراقک آتش اوزو
ادا یلہ گیہ برابر توورہ ہو
گران تس ویرہ ادہ ناہ جان وَن پکڑر
تیتھے پاڑھن گوٹ بیرال یتی تمہ
گران فکر تمن تس تھ ماتم
گرسیتمان پتن وادلہ لوری کسال

دلوکی پیش بال ڈھکنا سالونہ
دلوی پتھ پیو غمہ آسہ ہو شکن راوی
گئی گیہ پتھ ہر دہ تو دوش زادوی
اَما ودھنہ ہم در صندوق کڈاہ
سر اسر ولچھو سو اسہ ہکیاہ
تمی افسوس کنہ جبال گھڑی
یہ لوزنہ درایہ پائے نہ بال یک دم

وپن بیرن چھوپہ بہ سو سیار س
چھولنہ دی چھو گو سیارس
وٹھو ہلدی لگلدار س بالہ یار س
ٹکار س مکمع اسہ ہمراہ
نشس لگن بالہ بیہ وارہ دلمعو
دو ای بہ آسی پتہ جسم خالی
اکس صندوق نیتھ اسبرا جسم عالی

وچھو نہ غائب بس سربر سیار س
گسبو سکرو سکر ہمہ ہر غزارو
وُدان لال مال پتہ لگہ افسوس کیاہ ہس کنی
نیکار و سزاوار بالہ یار و مرکز نہ شہ نہ آدات
الا لای ہچی دچنہ خبر نے گاہ ورسرزاو
بنیا بالہ سرگران جنہ نشن بنسی کرسہ نہ جال
پھاجانی تبہ ارتھاوبن تمیں یار

سر دانا مضطر

خبر چھینہ ژلوم کو کُن ہہ دلبر	ڈُٹ ماگو کڈت نیو نم ہہ جگر
خبر چھینہ دوبارہ زندہ گانی	ہمس بخشی فقیرن مہربانی
خبر چھینہ سو چھوی رتو خبر بناوت	ہمس دیو نی نشہ اقدام بھاوت
خبر چھینہ ہمس آمُت بیٛت چھوی	یہ عشقن زن ہمس گو مُت سنِت چھوی
دِوان نالہ کران چھے گریہ زاری	خدا یا تراو تھم لولہ بیماری
سراسر چھین لو انتر کس لو بارے	ہتا کاڈو نتم یارس ژہ گراوے
ہنو کاڈو چھُت ما میانو دلبر	خبر کمتان بلائے کھیوم دلبر
ہتا کاڈو گیس خلواہ یہ کیاہ گوم	سراسر لولہ نائن ہر دیتھ پیوم
ہتا کاڈو چھ ڈوم سینہ ونیٛکس	خبر چھینہ ژلوم کر کیاہ بنیوس
دِمے لس ناد بیہ نا باز دلشاد	نشاط لو کہ چارس بیہ ہمو داد

غزل درولہ زاری از لال مال

وسۂ ژہ گژھتے ونتہ میانس دلدارس تے

منز ونتہ اداتت تراولس کوہ چھس بیکس تے

کمہ سونہ میانے دِتہ نمے لس مدُورس تے

مے سونہ دادے سنہ کر دنم ونیتے ژہ لس تے

بقیہ حالات لال مال

٦٣

بیکدم گو پرستانس حکم سوی
یہے شنچھ سوزہے یتس ظہر مالے
خبر یلہ یوز تمہ کنژاہ گئی خوش
یہ چھیسنہ کنہہ خبر خرِ یُس بناوم
سیارن پام ڈیٹھن ظہرہ باشان
دُیِس تمہ شنچھ مہ وا اژم از پرستان
تہی لکھوم مہ فاتحہ چھوکم سیارس
تمس سیارِ شاہ آسو ٹاٹھو معشوق
کران وُن وہر چھے یتس وہراو ناوہ
بوچھس تمس ڈوانی لژھ بدرگاہ
خوشی چھم بو گژھے صُبحن روانے
تہ لوزت پکو سیارس زن چھو کُن لُون
اما دلشاد گو دلدار بے حد
دُپُن یتس دیونہ ہای تمنا مہ چھو منا
ہتے موجی بو نائے مانئے یی سیت
دُیِس دیو نی ہتا کانہہ چھو پہنہ واراہ

یکاہ لال مالہ فاتحہ یاد سی چھوی
رُذ یلے بد خصالے زشت خالے
دُپن کھی کھی کرے لال مالہ وُن عشق
یہوی سیار چھوی پامال تھاوم
دُپُن یتس کُن گژھک کتہ ای مہر بالہ
چھہ سانی پادشاہ لال مال باشان
بجلدی ایزہ صُبحس منز اشارس
دلوے نیلا بنی کھیو یس سُہ باسو
چھہ گالان نت وُہس اندر سہ کوتاہ
بو رعیت چھس سہ چھم پژن مہ شہنشاہ
تمس لال مالہ کھت یہ سال پانے
خبر لگہ عاشقس تم نیتھو بیاہ ژلون
دِلس تم لولہ ناران زور تے بد
تمن پریں ہندی سیتی نہمنا
وچھن چھم گلعذارس منز چھہ گل کیت
ہمت کتھ پاٹھ پانس سیت ہمراہ

ودان پرداوی دوان اَس بدخصال
ولتھ تس آسو تمن خرقہ و الاہ
سیارن لوپہ پنڈ بیبرزن دراو
پکان امس تس خرقس اندر زاو
پتہ گنہہ گنہہ دیو تی دراو یکبار
کنجس چھنڈ کس اندر روی سو سیار
بچہ زن اکس اندر ژھین دراو
دیون یکدم ودو تہ کِنہ اَس خرقس

صبح چلو دیونہ کَرِ یکبار بکھ
مفصل بات گیہ یہ وداو
کرِ پاٹھ تمہ ناوس اکی اشارہ
سیارن وارِ پارہ پارہ
یہ کرہ تی چھوی اژنہ چانوی خرقس
اگر ژی پان مارک یو منت کر
گوپانہ خرقس اپنس تہ ٹھاہ دو
چھوی لازم یہ پرین اندر ننو

سیارن اندر چھہ یلہ ناریو
اُوداں وارِ یلہ اندر سیاران
فقیران پچھہ ناوان وچھو خبر یس
سیاران لوپ ور دُن چھنڈ یس
سیارن ونہ وناہ وارہ منت
بیکدم ونہ دیو سیار سیت زِہ منت
وچھوی یلہ وگرس سوژ زہ یلہ
دُپن تس پن ہا کٹن اندر سیت زاہ
دُیِس سیار سیان چھایہ غنچس بعض یس
ولوس میان چھند سیس اندر یو لو وچھان
تہ بدخواہ سریکہ چھنڈ بس بتہ سُن از پیر
وراُس پرانوں چھنا چار پیر کہ سرو ون تھس سنگ ہندو دوان
وندہ چھفہ دیپ تہ یہ ونجس پت لال مالہ ہندو دوان
چھوی لال مالہ گژھ ودان

سیارَن هیتنہ سیتنی مُڈن ہتو
بیکدم آیہ پریہ وازه داناه
ضیافت کیاؕ زنگار زنگ گیہ زنانی
دوہمِن تا شام عامَس سال دتو ہئے
پرکِ کلمات تے آیات. برکاتَ
وڇھان سیّارہ چھوٹی سعی سوزپانے
سپُن آدا سودوه در گریہ و زارَ
شده فارغ ہمہ کھِت چِت ضیافت
ونُن پرین اُنھ وِنُن ساز دیتاَ
بیکدم آیہ پریہ ہت چنگ ونے
ونان عشاقنی ہند روز ازلاه
اَنھ اندر آو ہت ساقی نئی نازَ
پتھر تھاوک تی سیتار دسنطودر
اَماسیّارنی دڑ لوٹپ بر سر
تلُن اک ساز تم رٹوکیؕ باندازَ
تہ لوزت پریہ سینی واره بیہوش

دزان تِس لولہ ذرہ سیتی تلہ ہتو
لگاوک کیاؕ دمَنے کتھوکارخاناه
اِرِن کھیاوان چھ اَمنہ دِت اَنانی
چھ یم دُورِک تمِن بیہ کال دلہ ہے
سیارِس سوز ہئے تہلیل و کلمات
تھون تم داغ چھوٹی سینس نشانے
تمِس لال ہالہ پیہ مُرتا یادسُوی یار
سٹھاؕ لال ہالہ گے حاصل بشاشت
دلو یم سازه سِی چھوم شوق بسیارَ
ہنگ لکِن تازه سیتی رِت ونِز لیے
رنگار زنگ نونوی کیاؕ تازه غزلاه
رٹوی ساز ندو چھنو ھتو کھری بیاز
ختایہ جرمنی بسکٹ کھوان پور
گوی آہستہ پاٹھن سوی دلادر
ہتِن واین تتھوی کرد ایہ نیدرا آز
لگوک یلہ سازسی کُن ہوش تے گوش

سیارن یوره دپولس موج میاني
ښځې پاڅن ونان کینه وده اداګې
دوهم اکه ظاهره دا مرچې ښکار س
دلوس ځغمن الا اې یار غمخوار
کهې آسن ثره ظاهر چهوک مه لښ پور
اوچ خبراه مه ونیم دلقرارې
دلیس تم چیه سن لای بعقل وناوان
اګر ون میانو مطلب وثي کرک حل
دلیس ځغمن قسم چیوم ماجه هند مې
زه ون جلدي چهوکیا مطلب ته مقصد
دلیس تم کیا ونې چهس ثه بو غمګین
یه ساروي راز پلنې ماوه هې ما
اګر وې شکل خود بیه آسه هې پور
دلوس ځغمن بېر غم اې سیاره
چهیم لاګت پلو ثړې نال پاشان
سین استاده جل ساري پلو زال

هر ساعت مه چاني مهرباني
غمک منزل سیارن سار کړې طې
فقط ځغمه بهت چهې نشه سیار س
ژه کیا در داه یه چهوی کرتم خبردار
کهې غائب ګرهان چهوکنا چهو دور
ګمر چهسن لوی وچهت ارخد فرانې
اوچ خبراه ونې امچي کړې زان
بلاشک اده ماونې ژي لوبډ زهل
یه چانو مطلب ته ماني سربسر ثړې
چهسې چاني کنیزاه کړې ثر هې بد
اول اهاو مت مه چانې ماجه چهم کین
اما چهم شکل دیګر لو کړې کیماه
سراسر ماونې زهل باز ضرور
ومې بو شکل خود واپس ژه یاره
سراسر درد کر مت ماجه چهوي جان
بیکدم شکل خود سیني ژه في الحال

سپن سُوی سازو زن ساز حیران
چکس تس ساز ندرو دکھیہ گریہ پریشان
سیارن زاو آو ازاہ بادن انداز
ہتھن بار بار بادن انہیں پرانہ

غزل سیارہ وو فراق لال مال

ہا یارہ ستمگارہ کمس تھمبر یارہ ددنیا
سیارہ تھو تھمبر خارہ ہا دلدارہ وددنیا
چھوک عاشق یارن در ستھن ییب
نوش کرن ہای ادو چھس
چھوی کانوش یا پنس
یارہ دیب یا تیب لے
کمتہ یاران حالے
دراس فرقس تم
کیاہ آمبر بنت فرقارہ وین
وارہ وو دین

۶۷

کیاہ کیاہ بنت حالم
گوم لوکِ ستنت
خنجر مہ جگرس لیہ دار وو دین
پھشے ہزاران دفتری لیکھنس
لیکھتہ زہ مو لکی کریہ دفتر
انگ دوین یارہ دوین
افسوس یا پنس از دلاس
نم گرم وو تھو حال
یا تم سو
بعد سیمو دلدارہ دوین وو کھسن ہوی
بہار نامی داد وو
رتہ للہ دوین
سُوی یاد یاوت وارہ یو
بار بار دوین

یتھوی باوِت ارادہ تم کرِی گل
پکان آہستہ پاٹھن آو سُوی ژور
وُڈو تل دیوتہ یکدم درایہ شادان
بایوان پری لال مالِ آزاد
لُوتہِ پاٹھِن سیارن ٹوپ برسر
برابر وارہ دربارس اندر ژاد
وچھان ساری اما کانہ تس وچھن کر
بہت لُودی کنجس اندر تہائی
یتھے پاٹھن ادا یلہ پور دُہ گو
ضیافت کیاہ رنگا رنگ آیہ تازہ
میٔہ سرشار چیت فرحت لبوک بام
دیوک لال مالہ رٹتھ سازِ یندر آ
رٹِت سازندرو ہتھو سازو وائن
اتھ اندر آو سیارس سٹھاہ جوش
بیکدم رٹوتہ سازہ نازدر بر
سو تم سند ساز دردنیا کتے آسو

سیارن ٹوپ ورچ ژر کلسن جل
بہت جندس اندر رُدی سو مستور
بیک آن وائنتھی ییہ در پریشان
یتھ پلہ بیٹھ ظہرہ دیون دلشاد
تھون آہستہ چھینہ تنز درائو نبر
کُلاہ برسر تھوِت نظرے کمس آو
یہ وُرداہ آسو سارُدی ٹوپہ اندر
وچھان دربارس اندر گیاہ بناتی
ظہوراہ رانکوی رتو عالمس پیو
سہ کھت فارغ سپن ساری نوازہ
کرُک آرڈر انک سازندران تام
گمز چھس خستہ ییہ تاہٹے ممنانہ
تھوی یتھو عاشقن گرِتھ نیرلان
کلسہ ٹوپ ت سُوی دراو باہوش
ہتھن وائن زسوز تارِ جگر
بحر یتدراز گرِ کیتسہ اٹھے آسو

یہ لوذت یہ یہ چھے تہ ماران ڈوری
فقط سازاہ چھو لوذان بیقراری
چھو سازاہ نازدایان پانہ بندراز
گرتمان لوذت پھہ خستہ جان تمہ ساز
کران افسوس بایہ سلگی یہ لوذت
چھو افسوس سایہ چھو کس پوشیدہ دوذت
دلا سا تہ کران تش لال ہا لے
مہ گرتہ غمگین لے وقت منتا لے

دیوک درگیہ کری کہنہ چارہ تہ تہ ڈوری
سوازنملک کس تقاضہ ہم فتنہ فالے
آلہی دا دو چھوس بس قوبن قالاوزی
سو دلبر سوزنس بیر نیر لالاوزی
آلہی ازتہ کرتس نیر انگس کل
نی نی نی ازتہ کرتس شلکس حل
خدا غم تہ الم ازتہ در نقش بیر امی
الم از دل رتہ کامی

در بیان ملاقات کردن سیّار شاہ ہمراہِ لال ہال پری

دیتھے پاھٹن ددِان نالہ بسو سیّار	لبسوز دلِ و ناان یارس ہین زا
سو تمسند سازہ لال ہا لے کنن گو	و نیسپدس سو دلبر یادِ تس پیچہ
دُن ہے یہ کیاہ سنہ چھسِن لوزا	یہ کمسند سازہ چھوم دل ہتِ گریزان
آلہی چھوم سیّارُن سازہ درگوش	یہ شاید آسہ نا سوی راوُمے ہوش
آلہی کرتہ از بیدارمے بخت	سنیوت چھم بجگرلولہ تب سخت
آلہی روی تمسند ہا دتم پور	گموت لیس مدت تک چھم مے اچھو دور
آلہی آشنا سیّار میانوی	یہ والون سازہ تووندہ حس گرا نوی
سپین بیہوش سہی عشقن دتوس جوش	کنو لوزان سو یا ئت سازِ مینوش
انوس عشقن مثر آوارہ گیہ کیاہ	زتخت زر پتھر یکبار پیہ کیاہ
دِتِن زُھرٹ لگہ نہ مثر تم پانہ برسر	سپین بیہوش کیتھ راہ خستہ مضطر
دُن ہے خدایا کیاہ کرمے	یہ عشقن نار ہے کیتھکن فرمے
سپین بلہ حالِ بدستن بیہ برخاک	دتن در عشق و مستی جامنی چاک
نہ ڈیشت پر یہ آئے تس دیاری	کران پھے نازنینے غمگساری
مبر غم ای مہربان ذاتِ عالی	گوی کمہ سینہ دلِ چانوی اوبالی

یہ حال بدو چھان سیّار دور
رٹن سازاہ چھو دایان ورژاولے لال ہال
دچھین بلہ جیٹ سیّارا دیچال
انوس عشقن تمہ سیّارا نج و پھل
گلاہ ودو تمہ سیّار احوال سوی
دچھینت معشوقہ یہ پہ چھو بی انام
نظارا و بلہ یہ ای گل اند آقہ از
دیوک بس لال ہا لے ای نہ تیاران
مبرنہ چھوی یہ چھو دایان چھوی ہا سے فقد جنت
یہ لوذت لال ہا لے لبہ زارہ پانے
نصفی اندر سپن بیہوش استن
لولن ہیسن سپو تبد انتعان د لفر ایت
رتی کیہ یہ تیار وش لول جال
ہلواری کین دیخنہ لال ہال

چھو افسوسا کریتھ ہرودی خستہ
یہ بوزت لالہ دراوی ہالہ نش آد
بدیہی گے دوشے درد وصل ہُد ہوش
جدا گمیت تمی ژہ کال اکس اک
پس از مدت تلوک یکبارگی سر
سپن مشتاق تم رویس تہ نازس
دُیس سپارہ نی دلدارہ میانے
وَنے کیاہ کم سفر آیم ہہ درپیش
تجم سختی ہہ کیشراہ چانہ بابت
سہِ ٹھامے کرِ بوٹھ بیوہ مُت دورک نار
کُڈِم ام لولہ نارن تالہِ کن زھٹ
دیوس لال ہالہ بخشم سوی خطا می
خدایِن بوزنم مے کسوز نم یار
ژہ یلہ گرہ دراک با حشمت بفرحت
گیس سُی خوش خبر بوزت بو دلشاد
ژُلم از دل غماہ سینس بو خوشتر

کرہ کنا چارہ جوئی اَت غمس نہ
کرِ دِک باہم ملاقاہ یہ وک چاو
دلوک تم دورک نارن دلس جوش
سنیتھ گومت دلن آسوک یہ ہوی وق
سہل ما چھی رلن ژہ کال ژہ دلبر
وُچھان چھی اک اکس ہوتیس سازس
گلوس چانے امارہ دانہ دانے
بوگوسے دادہ چانے کوتہ دلریش
وَنہ لوک دانہ دانہ چھُہ منہ طاقت
گیم چانے امارہ کیت بینگارہ
پیم چانے فراقہ دورِ چ ترٹ
مہربانی کرُم وصلاہ عطا مے
گمت دُ دِ وُدِ مہ آسو منادِ لس خار
ہہ آیم پر یہ سارے سُے خبرہت
دتم از فرحت دل بسر تس داد
دوہس راتس بو روزس شاد اندر

ستهٔ ماه مدت اداگوے چنین چال
د پوم پرین کری وون چاره یارس
تمود یو ہم ہر غم اے نگاره
الوک صندوق از زیتون بناوت
خبر کیا چھے بنیومی چانه یابت
ژه یله ٹھوک لدت صندوقس اندر
پس از ہفته یوان آسس دوامی
وہر آسس کران یو فاتحه جان
بنتھے یاپھٹن اداگیه نو وری پور
دوہا که پریه مے آیم خبر ہیت
دپوک وچھ بال از صندوق خالی
صندوقس منز چھو نه تمسند نشانه
یه بوزت ژه پریشان زار غمگین
د پوم افسوس کورت سنا گوم دلبر
تجس پریو نبیس ییه یا وہم راز
دوباره زیاده سپنم مے آواری

بدبری بیه بو آیس یار در حال
یمس کیاه گوم وَدِ وَدِ یان یارس
کرده کہنه چاره چھی گلعذاره
ٹھوک تت منز ژه ای دلداره وت
قیامت سپدیس لوزی حکایت
روانه در پرستان گیسه یا قبر
گموت آسوم سو کھنوتے چیو حرامی
سو دو آسوم نه صحبس شام سپدان
کرس پریه وردگارن واره منفرد
دنک مے دلخزینے دلخزین کت
وچھوی نه کہنه تت منز جسم خالی
سراسر گو تباه سوی کار خانه
گیس دلداره وائے ماره بے چین
خبر کمه تان بلائے کھیدوم دلبر
وچھوم صندوق خالی ژلمتوی باز
نه رودم گاش نیے آشنا بزاری

ژہ ہرگز رُودنہ میانو دانہ انصاف — کرِتھ دل میانو ازہر ازسی صاف

ییٚہ بوزِتھ شہ سیارس آو سوئی جوش — دِین تس کیاہ دِنے ای یار مینوش

مہ گونا چانہ بابت ڈاک تہ خاک — اگرِ مانگ لوٗ ہا دے دل کرِتھ چاک

سراسر عمر راوم نادہ چانے — لگم کُنڈ زن کیس امہ چادہ چانے

خبر چھے کوت عاشق چھی یہ پانہ بوزِ — کرِان پان پانہ شمعس پٹ دزِتھ سوز

تنھوی عاشق لوٗ آسوس چانو ای ہا — ییم دشمن کرِس تموی گرفتار

دنے کوتاہ تلوم اندہ تیٚ غم — ہر ساعت مہ آسم چشمہ پُر نم

دوہس راتس وداعی منھو مہ آرام — کرُس کم کم غمن بو لبتہ دردم

لکھت سیاتن مہ آسوم بیاک تقدیر — بنان تقدیرِ سی کیٚنہہ چھو ینہ تدبیر

ادا بنتو تام گواک سال مدت — کرُس نادلکشی امہ فکرہ بو پت

ییٚہ دل میانوی کرِدن یکدم گرفتار — مشِت گو ہم سراسر آدنو ک یار

اَمایلہ یاد پیوٚ ہم دراس طلبِ حل — دوہس راتس پکان چھس یلہ گیم کل

خبر روزِ منہ کیٚنہہ کورکُن بولائے — کموٗ طرفو بو سوی دلدار زہارے

بہ پیش آیم مہ مشکل پانہ کم کم — تلوم چانے فراقے کوت بے غم

غمن اندر سراسر گوس ایرے — فقط آسوم خدا مے دستگیرے

اوّل دشمن گیم پننی سپاہ مے — ییمِ اندر ییمِ منز ژ سپاہ مے

ہنوم رخصت ہمتن یہ بر و نٹھ لوبی دراس
وچھوم پہ جوش دیا کو نہ نہ تت تار
بفضلِ ذاتِ مولیٰ بو ترُس تت
پتو لاکہ بو ظہرہ دیو نہ رٹو سن
کرِت تھاوِم ہمی افسونِ تِ ساز
یہ روی میانوی ہمی تبدیل کرِدی
وَدان آسو ش دِ مس ہا تس یہ کیا گوم
دوہے اکہ دراس لو مید انس اندر
خدا ین لوز غمے سوزِ نم یار
قبائے ناز لاگتھ آسو کیا کہ جانان
امی دپوم میر غم اے سیارہ
مِہ دپوس صاحباہ گرماہ مہ کرِتم
دپوم تم صاحبن گرِیشہ کہنہ میر غم
وناں ساری مہ خواجہ خضر جی نا و
یہ چھے ہرجا یہ منجی رحم آو ر
تھوک بہ سرگرِ شک ژی غیب در سکہ آن

ترِہ ترادِم پتہ چوِ مس نزلکن ژاس
خدا سیتوم مہ ہر جا یاور و یار
فقط تس ذاتہ سنز آسیم دلس ستّ
کرِت سحر و فسونہ وارہ ژٹو سن
خُراہ تھاوِم بناوِت باہمہ ناز
سٹھاہ مدّت ہیلوی تمثیل رونے
خدایا کیا زہ دورِ دیوت می پیچم
وُدُم اراہ لدُمے خاک بر سر
وچھوم شخصاہ تھوات ریشاہ قد آور
سبز دردی ہمتس کیاہ آسہ شوبان
کرِے بو چارہ جانوی دل اوجارہ
باین سختی سفر لولاہ مہ بر تم
کرِے شفقت دعای نیک ہر دم
کُلاہ اک ہم ژرم دپوم فکر ترا و
اگر سختی پتی تھاوزن ژِہ بر سر
گہی آسک ژہ ظاہر گاہ بہ پنہان

وچھوم حالات کیا سیتی عجب زہ
تھوی یاوت ییمن وناد سو حیب
مفصل لو ردا لوس دپوم ہا گراہ
حتمن اندر رت لو ژاس کنگاہ
تو بیلہ کوٗدہ دیو نہ اوٗنس ہیتہ پانس
شکل آسم خراہ مے نا تو انس
ونٹ کس ژِ امہ بو راز پتوی
یم کرتہ آسوم شکل و ساز پتوی
کھموت آسوس پریشان زار زار غم
کُلاہ دوٗت مے روم سوی ساز کرِتھم
سٹھاہ مدت بیہ واوم ساز دلپناہ
گِگ سوی ساز لو ژِت پتہ ژی گرفتار
دیوت پیٹن پہ چھوی ساز نوی ناز
بہ بو وم دل دتت کرِ تس یس انداز
ہر سجو لیہ مہ دوی میچو مس لو ژِ زنان
یہ کھوسنہ ساز پتھ کن لیسا زن
سنہ لوران ساری کرِس سوی سان ز
اما آسوس لو لو پش پیٹھ کون راز
مہ آسوس منہ تن پش کن و شمال
نو آسوس لو لو ر اندیشہ کاب
نو آسوس لو نظار وا نحبنا
تر دی پتن لو لیل یاد چھینب
سہ ورد چرکن و ہیزم وچھوم متر ژ
اسہ حال جانو ہیچ آسک بال نعرہ وس
سرتہ ہا یہ اتن مہ زنان زار آسو رس
وسہ چھے ینچ ہمسن اندرہ ات منظر چھیکیہ صحن بیہ دو نہ ژ ہیتہ ر سرب نب ژیب
ترواہ ہیٹسن ہیلدرات نو پیٹھ ورلد یوں ژاس نو دب فرتاب
خبہ بس اندر لو وا سنا درین یاب چھن ہاب تیشب خواب
ہیہ ہیمہ صبح بیو کوہ امرہ اوم
رودہ میمہ سیماہ میچ

چھن آک بیہ پیٹھ ون تھیم یار نے
پھل بوستانس کمن گلہ گل عندلیب بہار نے
تازہ شورو پھنور کھل سونتس ز شادمان نے

اما از دراېه ظهره دیوان بیه یور
پرستالس اندر انو لس بع همراه
سراسر ازدو هېس ر ویش رُو دس
ورنے کیا کم ستم نے کم الم مے
دیوس تمہ لال ماله الی دلا آرام
سفر دو یون دل ان اسه در نوشت آسیوا
تیتھے پاڈھن برابرہ تالضف رات
بوقت لضف شب سیتاری ساز
ہتوک تازہ ترین باوُن فسانے

بنجفی ژاس بیه جندس کرم زور
یتیھے پاڈھن بو وانوس در لطف گاہ
عمو تہ دادو ی سیتی بو مو دُس
کرم بہ دا سُنت پالس رنج وغم مے
عطا کرتم مہ یدڑے بڈھ خطادرام
وچھُن ہر جایا اسہ سوی زیک نشت آسیوا
بهم دیگر کردک عیشوک ملاقات
انوی بیر یو ہتوی وایُن باداز
تھوت کن آسن نز ی جان جہانے

غزل از زبان وبروی لال مال وسیتار شاه

تراو غم بُلبلار زور شاد ما نے
تازہ گیہ ساری کرتہ شاد یانے
واوہ سیت ظلمکہ خستہ جانے
سونتک چاون تراو نوزانے
کم کم بے زان بے پار زانے

پھل بوستانے آو بہار
پھل بوستانے آو بہار
پژمردہ آسی ز ی دلدار
پھل بوستانے آو بہار
سونتک واون کر بیدار

پھل بوستانس آو بہار
شعلہ آسو پار ان ناد بہار
پھل بوستانے آو بہار
شاد آسو یار دوی زار

۷۳

دا داوہ ون از ونیوی زار
پھل نو بوستانے آو بہار
تراو غمہ سانہ نالہ زار
سالہ از پیم تا شاد

ورپیان در انش اندر
خنن

لکان پیش سر کرتہ ترک
پھو اش یادکر
سراسر دات گذر ادک دانزار
زہرہ دیور ادو وفات او

مفصّل بات ساری گیہ آواؔ
ڈرن بانگاہ بہ بانگِ دلربائیؔ
زہ دلبر نندرہ رتئوی آس بیدا
دپوس سیّارہ نی اے گلعذارہ
بین بیئہ دیوتہ چن وارہ گالن
چھوئہ بہتر از گرھو نیرت ازینجا
مہربانی کرم یاد چھوی زہ محبت
غمس اندر سراسر گیہ جوانی
دپوس لال ہالہ اے فرخندہ رائے
گرھو یداس لسپوئی ہندیاشان
اوّل کہنہ چارہ اسُند وارہ ہارد
اگر یونے یہ چانوی اے نگارہ
خبر کیاہ حال اسہ دِن بیزاری
چھو بہتر اوّلاؔ بدخہ اوُڈاون
دپوس سیار شاہن گلعذار ے
چھو دل میانوی گمرت مضطر آوارہ

صبح سپیُن نہ کو کرن ڈرنہ بانگاؔ
سپین بیدار از خوابِ صبائی
کران راتس اکس اکِ حال اظہار
بمُلکِ ہند گرھنوکس کرتہ چارہ
غمہ دریادہ سی دوبارہ والن
تُلو کو تاہ سفر گیہ مارہ وارا
گرھو ہندوستان اَسِ چھم دلس ست
کرُد آرام وُنِ در زندگانی
گمجس ہَن ہَن وَدانی جانہ مالے
یہ نہ ہرہ دیون روزی دشمنِ جان
یہ اسُند جان بدخو خون ہارد
بنامُت خرمہ آسم شاہ سیّارہ
گتھاہ تا روزِ محشر یاد تھاوی
لَبجہ راٹھ ہت بجہنّم واتناوُن
نگہ گیشرن دو ہن منز کرنہ جائے
وُچھن کر شہر خود چشمو دوبارہ

سنتہ کس بعد پیو دیہ شادان
نصرت نبین پچھ پیاری ودو یوا تنخان
نبین لال ہالے ستہ سو در باغچہ بنچہ گو
دین ستہ زنش ستکا نس باغچہ جمع گو ولوتہ ستہ بادہ
ستہ ستہ پہ مکالہ نس نہ سعد سو ستریم پیو چھیپہ سہ بادہ
وتہ وفادارس نس اندر یلہ ستہ سانس گئو دین آیہ شادی
ویکہ لال ہالہ ساس [illegible] گو ستہ تہ وادی
نغمن بیندہ ودر ہیر دو کھ [illegible] مکانہ

رِنلے کِنہ ترا وہس گندھک سراسر
لدِت محلاہ دتوی آرڈر چکامن
کرِیو ولِ شادیانہ داتو سیاے
ییو ساری پرستانک ممے ساے
یہ آرڈر گو بہر سوہ پرستانس
سراسر آیہ پریہ باہمہ ساز ۳
شہجاہ سوز بالہ دیونے ای مہربان
چھوِ مجبوری تھند آسن مہ سالس
تہ بوزِت شاد گیہ زہرہ دیون پور
گیس فرحت دلس انن گژھو حال
تجن سیت بیٹھ نبرہ ہمراہ
جمع گے تمہ شتت از خانمانہ
بحشمت درایہ تم خوشیہ کران ناز
مبارک لال ہالے چھے کرانی
دیوک لال ہالہ تھاولوک محل خاس
مع القصہ نیک رفت جوشی

سنگ آتش فشانی پرِتھ سنگین تہ
تمی لال ہالہ پانے نیک نامن
ہو کھس باغس سراسر آم سبزار
کھیو از سانہ ساتھاہ سارِ کالے
گرِژھن از سالہ چھوی شاہ جہاں س
کران در محل اوچھے نغمہ تہ ناز
پتِن انہ زکٕہ ساری سالہ باشان
گژھم دلشاد یلہ ین ہیا لوکالس
لگن راتھن دِتن تمہ نامہ وردو
کھمو باعیش لس لال ہالہ از سال
پکان باحشمت و جاہ درایہ بدخواہ
شہنے گیستا تمے بد نحو جوانہ
پرستانس اندر داتی بصد ساز
خوشی اندر خیالک دم برانی
چھوپس لد شونوی آئینہ خانس
کران آسک تمن رشہ پائی بوسی

بلہ عمر ستن ساری جانان
سراسر گو ورن دولو ستہ جانان
سپن آزاد دو لال رشتہ سیارن
نصرت آیہ اندر ستہ گلعذارن
دین تس لالہ سلامت وارہ وارہ
خدا تھاو تے سلامت سانی کامہ یارہ
سپن انجام

٧٥

دزن گبنہ بیرہ بت بتہ پادشاہ
میرِ عمر تراو دن اندیشہ
پکاہ بیرہ لوحت تھاو دن
اگر چھوِ بستہ پرستانس شاد
دلس اندر زہ تھو ت پادن
بہ چھس یادن فرہ جانن

کرکہ جو عالم شاہی نش بیگم
تھوک بیارہ باوت شاہ عالم
دوہ پیادہ دوان تس سعادہ
آستانس اندر تھاو کنتشہ
پکاہ سعدِ کل انجام کرت
دوہ کرِ پس از خوشی باحشمت
دوہ مس باغ سعد سوہ کرا انتظار

دومس راتس و دران تشنہ فراق
فنئے کو پانہ تمن اسو اشیناخ
اما سیار ژنی اسک دچاری
کران اس یہ ات دہ عدلا پزداری
بناوی الم تیر یاک پنہ جہان
کر روشنئ پسوی تخت افغان
خدا یہ کرمہ سیارس با لحہ
قدیم اجوال کمہ پیدی بہلاے
بہر ساعت یہ سوزم پیار
نیازے بیا وفا چھوک نازدر

منگان ذاتس خدایا زندہ تھاون
بجلدی ست اسہ یہ ملہ باوُن
نہ چھیوس عجز ازے کونہ یاورد یار
دنس جانانہ سی لتن واتنو کی یار
گلیس اس ود را رخشمان نہ دآگس
بجا تھاوہ زی زہر آفات ون دس

بحشمت بیٹھے سئے بر تخت عادل
زنان اوی یتھے پا ٹھن فسانہ
دپوس لال مالہ اے نازنینہ میانے
تو لک ہت پر یہ پالس ہیت ہمراہ
عروسانہ لباسا ساہ پیراؤک
الوک از صندلی سرخ و سبز ناز
دلت تت اطلس و کمخواب دیبا
لرک تت منز بحشمت دارہ لال مال
پکان باشان و شوکت درایہ باشان
یہ اسپ تازہ سیارے سرفراز
بہمراہ پر یہ لال مالے پکان چھے

شہنشاہی کرن از خوی حاصل
سپن سیار دلوے یار جانہ
تلو کہنہ پر یہ اس سیتین نشانے
پکانی درایہ ساری باہمہ جاہ
غم و اندیشہ ساروی در تراوک
عجب رنگینہ زا پانہ بصد ساز
بہر رنگ مخمل و زربفت زیبا
کران شادیانہ ہر سو فارغ البال
کردک طے منزلہ شادان و خندان
بزین زر بہت با زینت و ساز
بناز و ساز مختہ زن چھکان چھے

دربیان حالات برادران سیار بعد از شدن بادشاہ در ملک افغان بکرشمہ دو جانور و ملاقات کردن دوبارہ ہمراہ سیار شاہ و لال مال

آسی واو بتہ یون وار
سکھن چھوی بہر دلبر جفاکار
براہ استہ ژاو اس و رس یادے
سکھن پانہ دوان تبہ شنہ دادے
سکھے عدلاہ کران انصاف و دادو
مفصل پتھاہ یہ گوس سادو
کران آسی حکومت کنہنہ ساد وانی

کران آسی دوہ در لو پانہ وانی نہانی سب
دوہلہ مشعوہ در لو باہم سیار بہ یارسب پشارت جوانی کھمہ رانی
گروی یا تو دو تہ کر شاہ سپن سیتن نشان رجان جانان افغان چھوی ہرے
جب کیاہ چھینہ پناہ در منسدہ دل اس تہ لہ انہ بس اسک
وانہ و منقدہ بہ سیتہ اسلہ دربار ملک بنتہ گلہ
جیچلہ منقدہ سرن در بہمہ پیچہ پنقد بہ نیری
سفر تاون بہ کنہی ہری

انک یکدم بلاوت اہل کاران
چھہ اس از چاکران شاہ ستار
زخانہ درایہ اس تر نجے شہانہ
زجائے یار یارس دور تر ادن
بناوِن حکمران اس یاکذاتن
پھو بہتر اسہ وِن ژہانڈن سو نغز
اہیرِ وافسر دتوہس صلاح جان
بیکدم حکم شاہی جلد دیاوک
بشان وفر حشمت درایہ افسر
گرن کھت باحشم بازیب وزینت
کروک یلہ منزلاہ طی شاد و خوشحال
اماڈیو ڈھوک یوان بڈ کار روانہ
گلس تا جاہ دھتی باحشمت و فر
اہس تتہ شیشہ زنیانہ بصد ناز
ولت تت اطلس و کمخواب دیبا
بہار سو پریہ زن حورہ پکان تت

ولنوک ساردی ہمن احوال یاران
سو چھوی ہندوستانک بڈ شہر یار
جُدا از یکدگر گے بے گمانہ
درین ملک فغان حاکم بناوِن
دِتن عزت اسے عالی صفاتن
خبر کیاہ گو ہمس گتو لگو سولا چار
کریو فوجاہ جمع ژہاریون جانان
ستھاہ جرار فوجاہ سنگہ ناوک
پرستانچ رنگت درایہ خوشتر
پکان منزل بمنزل پاک طینت
نفرحت چھی پکان باجاہ و اجلال
گرس ہٹ برد ہنہ ترہنہ اک نغ جوانہ
ستھاہ تس سیت سینتی فوج و لشکر
عروسا اگرت پیرادے تے ساز
عجائب رنگ کیاہ رتو دلفریبا
بحیث کیاہ مول تختہ چھکان تت

77

در بیان حکایت مغلس کم

مفصل دا یره و نهه و شا سیارس
بحشمت شاه ځوک پر کرسئ زر
وچپت سوی تخت د جا خوش کو شهنشاه
سراسر باده هس آغاز د انجام
نصف شب کو دا اس آس بیدا
شو کر گفتگو بایک دگر جان
بنی بہیبت ملکسی منز حالمی سان
وتنے کو تاه مدت کو یاره جانتے
کری یله چان هجرن واره بیتاب
غمس اندر سپن دو لخے برادر
بیکدیگر کروی اسه مشوره جان
پس انگه درای دو لوے هت یه لشکر
دلوی کوتاه سپن اس شاد آباد
مهربانی چه چانی اے برادر
مگر آسوی یه تقدیر خداوند
چهو کر تدبیر تقدیرس بنن سر

بشان و فرنیک بنس شهار س
نیک لال مال محلے خانس اندر
پژهن باین کریوم از حال آگاه
که اے شاه اژه تراوت سو آرام
هنگه منگه جانور زی گیه اظهار
بهوی باعث سپدا اس و ات افغان
اما کره نے پریشان و ورن چان
فراقه چانه روز و شب ژدانے
نه رود آرام نے رودی شبس خواب
پریشان و پشیمان خسته جگر
چهو هتر فوج هت شاه ندان سو جانان
خدا ین جلد کر فضلا بمضطر
یه روئے ڈیشت دلوک غنچه پهلوی زیاد
خطا کر بے وفائی کر سراسر
تهون اس واره بلون شاد و حرم سند
مقدر چهو سپدا ات بدل گس

لجس ترپیشاه وٹے اندر وچھن آب	هنن سوی آب چنواز دست تیاب
بدست چپ رو پے تس آس شاداب	چوانی تریلش گیس ایره درآب
گیس دریاوه سی اندر رڈپے اک	یه گونا یو پیسی شو یاه ٹھون ڈک
سپن غمگین راهی سوی خانه	دُنن تس آشنے سارو ی بهانه
ژام تدبیره نی تقدیره گوم در	نته ما آیب چنو کوٹھس تنی فر
مفصّل رات گیه آداسیر اسر	صبح تھو دراو بیه درراو غمخور
پکان والوی بمیدان یله سو غمگین	وچھن بیه تم زه زان جنگن لبید کین
دپوس تقدیره نی تدبیر وچھ کیاه	هو مسکین ژی بنیادی ناشهنشاه
ونوس تدبیره نی اے زشت خو بیه	زه وچھ کیته پاٹ بخشس آر ویه
بیکدم کرتمی اک محنت مالاه	ڈرن سوی سوی مفلس هم خیالاه
رٹی مسکینی یله محنتچی مال	پکانی دراو خرّم شاد و خوشحال
بفرحت ٹوپه اندر واره تھاوان	پکان در دست ٹھی کر کینسه ماون
اما واتو جایه اکسی زور پیشاب	سپن غالب تمس لگ آو سیلاب
پتھر تھو تس لگو سنه کانهته چاره	پتھر تھاون سه لو پٹ محنت مارے
اوچھانی آیه گانٹھاه تمه سیوی ار	دوباره گو شکست تُتُد بیه خجل خوار
ته ڈلیشت گو پریشان حال مسکین	بخانه واتو بیه سوی باز غمگین.

سٹھاہ گو شادؤن بیحد چھوڑالن
اُتی کھتو ہیو رنگن پٹہ دلفرائے
ونے کیا کوت خوش گو جان مسکین
تہاؤن آکو ساروی زالوناہ دراس
سوز نوہت گوروانے سوئی خانے
تو لم راؤمت ہہ یس آسو خختہ بارے
یہ نوزت خوش گیس آشن برابر
بدریا گڑھہ دوائی گاڈہ مارک
گوی راہی بدریا شادو خورم
بشادی اتو گھرہ آشنےؤن تمام
یہ نوزت آیہ سی تمسنر زنانے
فوہن گاڈہ روپے از شکم ادورائے
بنان تقدیرئہ سی تدبیر کھوپی نہ
یمسن ئی آسہ لکھو ئن روز ازلے
شالاہ چھے سیدہ ایچنین ہم
بوئین حمداہ خدالیس زندہ تہاؤن

چھو بہنر گانٹھہ اولاہ جلد والن
وچھن آلس اندر سوی تخته بارے
تنن سوی صخته باراہ تھڈ ہمکین
بفرحت وتھو نچھر تلونے باخلاص
دوین لس آشنے ساروی بیانے
خزان ہیت ہاؤنم ذاتن بہارے
دوین تس ذاتِ پاک ہر کینہ بادر
نصیبس بنہ لبنی بیہ ژمانہ تارک
رچن کیہنہ گاڈہ وابس آو بے غم
سنبھالوک گاڈہ چلے جل نکہ نام
ہزرن سنبھالنے نمہ گاڈہ بانے
وچھو کیا گیہ ژلن تقدیر چی ژہانے
ڈلان تدبیرہ سیت تقدیر چھوہ نہ
بنیاہ تت تا قیامت ادلہ بدلے
تلون اسہ آسو سفر وک دریرک غم
دوبارہ بایو بابیس ہلہ ناؤن

بفرحت دراو سیّارِ دلاوار — بزینِ زر بہ اسپِ چاک راہو آ
کہ کک لال ہال ازآن محلہ خانئے — کھستہ بیہ بلیٹھ در آئینہ خانئے
ولوک زانپالسی اطلس تہ دیبا — بحشمت درایہ پریہ درہمہ جا
بشان و فرپکان شمشاد و آزاد — بہ اسپِ بادپایان آس دلشاد
پکان ہمراہ زانپانہ بصد نار — کران کمہ حالہ آسی نغمہ تہ ساز
تلوک فوجاہ بے اندازہ ہمراہ — بجاوان باجہ تے نقارہ چھی کیاہ
سہٹہ منزل کرکے شاد و خوشتر — کران جولان اسپین چھی دلاور
وذان طبلہ نقارہ آس خوش شنود — ذران ہرجا بہ صندل عنبر و عود
دہ ہیں آسی پکان دلشاد و مسرور — گذاران ات خیمین منز چو مخمور
گہے ہابن کھسان درراہِ دشوار — گہے میدانوی منز تیز رفتار
گہے دریاوہ نی تارہ دِواتی — گہے منز جنگلن ژہالہ نیواتی

دربیانِ حالاتِ گلکش و افزا بعد از روانہ شدن سیارشاہ بطرفِ پرستان و روانہ شدن فرزندِ سیّار الموسوم بہ عیارشاہ بابتِ ملاقات باپدر خود

بیا اے ساقیا غم تراو ساری — خدا بے شک چھو بوزان نالہ زاری

ونوس افزا یہ ای ماہر وزہ غم تراو
کرٕ وُن ماہرخس کیاہ ناو ای ماہ
دلس دلکشہ ونوت چھہم بیمار
کرٕن گرٕتھ ناو امسی شاہ عیّار
مع القصہ کروک عیّار تس ناو
رٕچھان تس نازنینس آس باشان
گوی آدا سیاریس ییلہ مدّت پور
پریشان گیہ سٹھاہ آزردہ بیمار
وزیران و امیران زارہ پالے
خداشاہس دوبارہ آنہ واپس
اما آرام جان راوٕمت تمن آسو
تمس کتہ آسہ آرام لیس یہ دل راؤ
بفکرِ وغم ہر یتھ آس افزا
گمژ فلوا چلین دلکش ونان زار
وٕدان افزا ہتو جانانہ کتو گوک
ہتو دلدارہ کرد تھم پارہ جیگر

کریمی خداتہ سنز مدّ نظر تھاو
خدا امسند بہارہ ما وتن جاہ
مد نوارن لنگارن بالہ یارن
خدا کرہ حل مشکل سہل دشوار
زنہ تمسند فلے کوتاہ برک جاو
خبر کنہہ چھکنہ ایوان از پرستان
دوشے بیمار گیہ ازدرد رنجور
وٕدان آلتس دوہس دو نوے اشکبار
کران تمنی دلاسا تے مدارے
تمس کیاہ غم مددگار چھوی خدایس
غمن اندری جگر چھیو مت تمن آسو
بنی لس مندن شام لیس یہ [illegible]
پدیو کن دراس جیگر گوشہ سند داہ
خدایا کرہہ واتہ شاہ سیّار
کمیو دوپو یے پرستانس اندر یوک
یہ کم دوپہم زہ گرٕ شنے جال دیگر

کران دلکش و چهت عیّار دوه آتنس	برفر و شب و چهت ماران زهو آتنس
شبه اکه آ د دلکشے چهٹت حال	ودائی گیه سهٹام غمگین سُئے بال
هتنں بابا یه بادون این فسانے	گیس فلوه ایمنا جانِ جانے

غزل خواندنِ دلکش در فراقِ سیّار شاه بطریقِ لوریفه

دلبر و دل گوم نیرت پیهم یاد — کیارنه تهادوت لوتی سینتنِ جساد
شوقه جانے ذوقه لائیے ناد ناد — نادلائیے میانه سیّارے دلو

غوصه نزاوت میانِ دوبارے دلو

لوکچارس آم بو جر لوس دوه — نو بهارس زن بنیومت پیهم لوه
خسته کردیهم استه پاٹ دار اشکوه — نادلائیے میانه سیارے لو

غوصه نزاوت میانه دوبارے دلو

کوتکال پرائے بو گارے ناوطن، — کره ماطو مار جانن خوش کنتهن
گاه بوژالان گاه چهسے اندری متن — نادلائیے میانه سیّارے دلو

غوصه نزاوت میانه دوبارے دلو

کیاه سنا غمخوار میانوی کرائیے — درشنا سردار میانوی کردئے
خونِ دلکی پیاله برمس کرچیئے — نادلائیے میانه سیّارے دلو

یہ لوزن دلکشہ دل شاد بیپن
سو غمگین دل در آزار او بیپن
کردس عیاران افزایہ دلا
پھوان نس پاد سوی حسن لبا
مفصل ران عیاران دربن عم
گذار نن صبح هیکو بر تخت تاج
نزار بنا گادُن جملہ بردار
وُدن حالات مادر یاد دل ارزاد
ہکلیں یارو نی احوال یاتن
وُدن نس پہ صد بیکار مادن
دین دو دو ماچ پھم دو تو مادن

بقیہ حالاتِ عیار شاہ و ملاقاتِ او با پدر و جنگ کردن با یک دیگر

وُدن واراہ عیاران لوز تامت — دوان آدو پیش مادر سرِ قامت

کرن باماد رِ خود زارہ پا لے — مہ گرتھ غمگین ای مادر بزالے

پھو نہ امر خدا الیس لوتھ فرن جان — پھو دانس وارہ معلوم حالِ انسان

اگر ستن آس رُ فزی دانہ یاتی — نمتسن انہ یاز خورم ماپنہ ساقی

مبر غم پھوس لو چانوی خاکسارا؟ — بہر ساعت غلام دا الغداراہ

مہ پھوم تنتو تام یہ آب نان حرامی — گرتھی تیو تام زہ حاصل خوش خرامی

دم صحبین لو نیرے سوی غمخوارے — مہ پھو منا مالِ سندو پانہ امار

مہ پھوم دردِ دل یہ پاسن سوزِ آتش — مہ ان و دِ دیزہ پانس ضعف نہ غش

یگاہ یو نیرہ فیرے سو لیسو جان — دمے وِن مالیسی لادے پریشان

ان دالیسن لو یدرے آسہ زندے — گندم واراہ لو یت نازین تر گندے

یہ حالاہ لوز بلیہ افزانہ آئے — دِین دلکشہ اے جانم فدائے

مبر غم سوزہ ہون صحبتس یہ عیار — پریشانس اندز زمانڈنہ سیائے

گمرِ پھس دادہ تسندِ یوادارے — گمتِ پھم دالیجہ لو لک یینگارے

ددشتون نہ پیاران لولہ آزاد
گریپو فلو پھم دو لنبے دیدہ گریان
گمتن پھوک دادہ سند سینہ بریان
مہ پھم و دن عذر کمتو یاجہ ازدان
پھو افسوس ماہ نہ کہ مہ کریو آرام کریان

تمن سیتن عیارن تراد پرواز
سپن راہی کرد ک اکھ منزلاہ طے
وبان باذات یارب چھوک مہربان
سو یوسف تن ممتس یعقوب بسی دراد
دوان ون ماہ کنعان زن یعقوب
لبان کونہ جایہ چھو نہ تمسند نشانہ
لکان یلہ وات اکسی جایہ ناگاہ
بیا یا ناہ تہ میداناہ وچھوک جان
اداکھنہ دوہ گیک اتھ جایہ پران
دوہہ اکہ دورہ ڈلوٹھک فوج بسیاے
دلوک یارب یوان کوہ چھوی غنیمہ
چھاس ست گیمتی نزلہو دلیس
بجلدی سوی آن مخبر روانے
سپن راہی سو مخبر سوی لشکر
پرزھون حالات شخصا بر ڈٹھ یلہ آس
وچھون جرار فوجاہ باہمہ جاہ

گرس پٹھ کھنو لسیا مانہ تے ساز
پریشانی عیارس کیاہ لس چھے
بجلدی وا تناوم در پرستان
بہر سوز ماہ رہ نے در پرستان زاد
چھہ نچوس مالہ رستو کیاہ دبدلس شوب
لکان نالہ دیوان سوز وفغاناہ
وچھک اکہ گلستاناہ شادگیہ کیاہ
ات اندر خیمہ دت رودی بصد شان
دوہہ مس راتس پرزمان ہر گنبیہ زمان
ایوان گیہ در تحیر جملہ سردار
لکان بہر صلح یا بہر جنگ چھا
یہ ما بر جنگ آو بڈ لشکراہ چھس
کرد ک دیوہ مس ژہ وچھ کم یم جوانے
تفحص کرنہ لگو حالات افسر
دلس جبہ سید تمی سوی ژاس وسواس
کران ہستی اندر ناز وتماشا

٨٥

اگر چھوہ دستِ زور و طاقت و تاب
یہ آگو بوزیا مت شاہ سیارن
نظر تراو پریوی دپوہس نگارا
زبان لاف و گزاف داباہ چھو یانے
فرق کنہہ چھسنہ چالس زوی خویش
ون نیزہ اکھاہ ہا وہ پین زور
نہ بورنت طیش کھتو ژہ شہ سیارس
الوک بلہ گرِ نہ چارن ننگ تس زین
سپر گنڈن کمرہت دراو یا سانے
کھسو ساری گرن باشان شوکت
نیتوی باوت گرن گرسی ننگ دو
دین لس ای نکو سرت جوانہ
مہ کر جنگ سیت مے و نتم کنیتوک چھوک
دپوس تم تورہ کیا ژی لوت چھی ہا وہ
بوچھوس شہزادہ چھم ہر طرزہ شاہی
بوچھوس ھدہ تو ہہ گڈہ ہا دم پین زور

ہیو جلدی بمیدان تو ہہ چھو وداب
ون پرین و چھو کوہ لکہ زارن
جوانا ہہ چھوی بمیدان چست سوارم
قدرعنا پہلوانا ہہ چھو جانے
اما زاگان چھو چالس آبردیس
نتہ والیس گرھتو تو ہہ کام کیا بور
منگاون گرِ لدن زین راہوارس
تلن گرزہ نہ نیزہ ہم تبر زین
گرس کھتو جبی کن دِ ژنہ آواز
صفن اندر برابر گرزہ ہمت
سدی لس شاہ عیارس کہ و نٹھکن گو
ہہ چھوم ژی کن و چھت علاہ بو آنہ
ژہ ہیو شاہ کر لگی لاوس گلس تنگ
ژہ ہیوس نابکارس لو ونے ناو
ژہ چھوک مے ہش سرار زفت تباہی
ادہ شاید بو باوے کم الوک بور

[illegible]

پتھر وتھ از سمندان تم دو شے مرد
اتھ ملوک بہ پہلو گشتئی کرد

کمر ملوت دو شے تم میل جنگس
ہتر براہ شیر براہ پتھ نہنگس

ستھا مدت کران رہ ہل آتس باہم
سیار ان زور کرہ یہہ ان دوان دم

کمر بستہ رٹت عیار تراون
بہ آہستہ پتھر یکبار یادون

پتھر ترادت کھتوس سینہ چون شر
لتن پا ٹل سوی رٹن آئن ستھاہ زیر

اتی دپولس دنیا جای شیر خوارہ
نہ بر دتہ نیر لس چالس نہ وارہ

ودان عیار چھوی را دم جوانی
دوبارہ چھے ایوان کر زندگانی

دپوس سیارہ فی ای شیر خوارہ
مہ دنتم کیازہ چھوک دیوان بزارہ

عیاران یورہ ونولس اے بد اختر
ودان چھوس چہم تمنا اک دلس شر

مہ یدمار کث ہ ماری میانو مالوی
نچو سُند د اد کم سنا مال نہ الوی

ودان چھو سنہ چھو منہ معلوم کوہ چھو میالو ماہ
سوز ندے چھا کہ دیوان جا یہ کنہ گا لو

دپوس فیرت تمی اے شاہ نکو نام
زہ کوہ چھوی ہا لو تسند نام پیغام

عیاران یورہ دپولس اے مہربان
چھوتس سیار شاہ نا داہ لیسے جان

سو شہر ہند کوی شاہنشہا آسہ
ولیکن بخشتی شاید انوس کوس

سپن پہ یہ اکس ہتھ عاشق دل
تمی پہ یہ کرن نا نیم ۳ بسمل

گیس ہنداہ فرہہ چھونہ نام پیغام
یوان کنہہ ادہ تسند چھو منہ آرام

[illegible]

بشان وفر بحشمت آیه لال مالی
نه بوزت لال مالے پانه عیّار ش
مهر غم جهوک ثه سانوی ودن اپنی جهین گا
بو چهس چانی مهر بانو کنیزاه
لگے لالو گلالو ماه مثالو
بو چهس دلشاد ڈیشت روی چانوی
بهر ساعت بو چهس غمخوار چانی
دلاسا پڑھ کروک تس نازنیس
دو طرفانے کروک سوی شادیانے
گذارک رات بافرحت بانجا
سیاران راحت جان وزه تا ولن
سپنر لال مال بیدار از فرشگاه
به نزد پادشاه سوئے آیه باناز
شه شمشاد و آزادزئی برادر
بفرحت آی تم پیش شهنشاه
سپن باہم ملاقی در کلاے

دلو من ستّیاره نی قضا الی جال
رٹن باد وش کرس نخ اره ته پار
پیچم غم تراد ساری فر خوشبال
ثه چهوکنا جان میانوی بد غرنیوه
ثه چهوکنا عید فرخنکوی هلالو
سر اسر شاه سیاران چوی چاپوی
غضب تس لسینه روزی پار زانی
کران بوسنه دلبر ماه جبینیں
کران خوشبه چهپکیا فوجی نوجوانے
صبح هلو بلبلو تلو شور و غوغا
بحشمت تختنشینی پٹ بهه ناولن
دتن جلوه بصد حشمت بصد جاه
کروک باہم ملاقاته بد مساز
نجو شنجونی سپن دلشاد خوشتر
کروک عرض و سلاماه واره آدا
دپوک شاہن کرودون انتظامے

بشان وفر گرن کهت شہسوارے
سلاح سامانہ گندگند زور دوارے
کری فوجن قدم تو پنجه بتاری
ته بوی اردو بیکدم کروهپاری
چهوتا هر اس پکو تر هنه فاغ الال
کرو چلدی بتاری در عم حال
دتو کالم اردو سپا من از شستن
مع القصه کروک ثره مشوره جان
کشهو ای تجلدی کپا چهوون بسود
پکهو دون سوی تلک تختن باجود

شه سیاده هم عیا دجان ناز
سپین لشاده بافرحت بصد ناز
سید باناز بر کیمان سوارے
بشان وفر بحشمت واره کارے
کهست بر باد پایان در ای شادان
تیکان گے ثره دوشی عالی نژادان

بحشمت لال مال کهوره عروسی
گرهان بهبوت ستادان وی
منقش کسیاه سوزا نیاته فضا اسو
نقاشن نقش سوی باہم یه فضا ان
منقصل ورای ساری باجه بجاوان
فزان نقاره نزا بیانس حسکان سبت

گے لال مال لمنبره چهکان کیت
گے از لطف دل اندر باند وخ بنیت
سه زا نبایس یه پیش یه بحشمت
ستکان پیش اش تیکان تا پنژده روز
دو میں ہمین وی ملک ہند وانی باہم سوز
تملک ہند ملک ہند عو غار دیاری
ستین ورکیس از ملکیس یه وراری
خاوابن تاس بے پیٹ آسوده تیکه بیجیب
شہو بنی آسره شاه جہا
بو ایس آسره

شہنشاہ آو واپس پرستانے
بہ عوغا یلہ سیپن در ملک اظہار
یہ پڑھ کر کینسہ چھے سیّار بیہ آو
خبر یلہ بوزا فزائے بیہے تام
دُپن بستِ دلکشے کیا چھسن لوز ان
یوان جامن اندر چھپسنہ ز فرحت
چھو بہتر اس گڑھو با فرحتِ دل
اُما چھا پڑ بو چھسن لوز نان یہ احوال
تہ بوزت دلکشے لدونے گرُن زین
امیران و زیران سیت در ایک
سیارس لسن ھو وی اکھ مخبران تام
چھو والدہ چانِ بیہ چھسن سیت دلکش
تہ بوزت شاہ وتھو از اسپ ہوار
طریق فوج آمُت ئی چھو دستور
عیار وہم سیّار دو شوے پکانی
پتھر از اسپ کھنے دو ڑھ جلد افزا

عیارن زندہ اُکو سیّار پانے
لوکٹ بڈ ملکہ کی پسن در ایہ پکیا
گلستانس ھو کھت سبزار بیہ آو
سپن دو بلہ زندہ بوزت یہ پیغام
خبر بوزت یہ دل کو نہ چھو منہ روزن
عیارن شاہ سیارن کر دلس سیت
گلالس گت کرت دیو مے ژلم سل
پکال سیّار چھو وی ہت سیت لال ہال
ہشے نوشہ در ایہ دو شوے ونہ ٹیکین
قدم پانشے کڈک تم بر ونہ آٹہ یک
بہ استقبال تو آمد نکو نام
امارہ چانہ لاران یور ماہ دش
دتن حکم بجا وو باجہ نقار
کرک داہ سلاماہ با حشم یور
تمس افزا ایہ لنش واتی لکانی
گموت از مدت سوک دو زرک داہ

لگتھ پڑاہ کرو ھک ہنگید کرسہ بوڑ ...
وچھن افزا یہ ژوی دل پھن بوز ...
سپن پتہ پکال کرتہ سیار در نغمہ ...
سلاماہ شاہ پھن سیار پھن ...
سپن خوش نفرحت جامن اندر ...
عیارس نالہ منوکہ والدن تام
عیار ناوس ژھونتہ زند لاران

پہ یلہ لالہ لوزدی آیہ لاران
پتھر فرحہ از عماری جلد پھاران
بنز وو ہنز افزا واتہ باسار
سلاماہ لسن ران تعظیمہ باسار
سرد دلکش آیہ لاران شاہ ور
ژلم پتہ لال ہال تم بور

بلکیس کیہ چھی وچھان رو تن ساز
ملاقاتھ سپن بازس تہ بازس
بفرحت آیہ سیاری سوی فازنہ
نقارہ باجہ بو چھی وزانہ
وزیرو امیر کاردو تہ امیر
ملاقاتہ کروک جملہ سفر
بجھمت آی ساری شاہ دل کیاہ
تخت منز بیہ بو چھی شہنشاہ

گلزارن چھو پتو دپانی قانی
پتہ پاچھن سہ پانی زندگانی
ٹھوک دوبارہ در لس پکڈان
کی ھس افزا بفرحت چھنہ وان
بجان ناد ... در دشمان
ٹھوک چھ کو ... کنے پام
خزان یتھ وات ... ھل
... سو ... دیا ...

سیارن عمرِ چھو دِر عشقِ للل مالی
نہ رودی شاہ سیارنے سوعیار
چھو دنیا سر بسر فانی سراپا
بدنیا آے گم شاہ عالی
نہ این دورو نہ این ساقی نہ پیمان
یمی ژیو نوی تمی زیو نوی مرادم
الٰہی بخش عزّت ناتوانس
کردم این قصّہ شاہانہ اتمام
شروع سال گذشتہ کرمتوی چھیم
تردا شت تہ سنت ھجری چھوای ہا
سپئن اتمام این قصّہ تمامی
خداوندا دتم توفیقِ طاعت
خداوندا کرم ہر سا نہ یاری
ہمیشہ کارِ نیکی میا نو ھوکار
خداوندا بو ھوس غمگین از غم
خداوندا ھوم شکرانہ جاری

فنا کراون تہ تھاون کتھ بہر حالی
نہ کونہ سوی جاہ و حشمت نے سو دیا
بخاکِ سرد آخر سانِ جایاہ
روانہ گے پتو تم دست خالی
نگر حرفِ مروّت رودزہ افسان
چھو دنیا رنج و غم فتن و فسادا
توانائی دژت سے خستہ جانس
پردم الحمد للہ! آدِ انجام
قندیلیں عشقہ آتش بر متوی چھیم
جمید الاولیٰن ژودم بہ شومار
خداوندا بخشتم خوشکلامی
بفرحت تھوادا سپئن بہ ساعت
تھوم منظور ہر دم نالہ زاری
بہ نیکان تھو مداحی میا نو دربار
تمنّا چھوم دلس بہ کاستم غم
گروت میا نوی قلم شاخ انارکی

۹۰